

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

UUDENMAAN TYÖLLISYYSKEHITYS 1980-LUVUN LOPUSTA KEVÄÄSEEN 2014

Uudenmaan liiton julkaisu E 131 - 2014
ISBN 978-952-448-393-3
ISSN 2341-8885

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste-Eerola

Verkojulkaisu
Helsinki 2014

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

UUDENMAAN TYÖLLISYYSKEHITYS 1980-LUVUN LOPUSTA KEVÄÄSEEN 2014

UUDENMAAN TYÖLLISYYSKEHITYS 1980-LUVUN LOPUSTA KEVÄÄSEEN 2014

KUVAILULEHTI	5
PRESENTATIONSBLAD	6
JOHDANTO	7
TYÖPAIKAT	8
Työpaikat sektoreittain	13
Työpaikat toimialoittain	13
TYÖIKÄINEN VÄESTÖ	16
TYÖVOIMAOSUUS	17
Työllisyysaste	17
TYÖTTÖMYYDEN KEHITYS	20
Pitkän aikavälin kehitys	20
Työttömyyden kehitys viime vuosina	20
Työttömyyden muutos vuosina 2013–2014	24
PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS	25
RAKENNETYÖTTÖMYYS ELI VAIKEASTI TYÖLLISTYVÄT IHMISET	27
NUORTEN ELI ALLE 25-VUOTIAIDEN TYÖTTÖMYYS	29
TYÖTTÖMYYS KOULUTUSASTEITTAIN	30
TYÖTTÖMYYS AMMATTIRYHMITÄIN	32
TYÖTTÖMYYS AMMATTINIMIKKEITTÄIN	34
YHTEENVETO	36
Työpaikat	36
Työvoima, työllisyys	36
Työttömyys	36
LÄHTEET	38

KUVAILULEHTI

Julkaisun nimi

Uudenmaan työllisyyskehitys 1980-luvun lopusta kevääseen 2014

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Raportin laatija

Markku Hyypiä

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisuja E 131 - 2014

Julkaisu-aika

2014

ISBN

978-952-448-393-3

ISSN

2341-8885

Kieli

suomi

Sivuja

38

Tiivistelmä

Tässä selvityksessä käsitellään Uudenmaan työllisyyskehitystä pitkällä aikavälillä, alkaen 1980-luvun lopusta ja seuraten kehitystä aivan viime vuosiin asti. Työttömyyden osalta käsitellään tietoja myös viimeisen 12 kuukauden ajalta eli huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014.

Selvityksessä käsitellään kolmea työllisyyskehitykseen vaikuttavaa kokonaisuutta, jotka ovat:

1. Työpaikat ja niiden jakautuminen eri sektoreihin sekä työpaikkaomavaraisuus
2. Väestön työllistyminen sisältäen: työikäisen väestön, työvoimaan kuulumisen ja työhön osallistumisen
3. Työttömyys sisältäen: kokonaistyöttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, rakennetyöttömyyden, nuorten työttömyyden sekä työttömyyden kehityksen eräissä ammattiryhmissä ja ammateissa

Käytetty maantieteellinen aluejako vaihtelee ilmiöittäin. Laajimpana aluejakona on käytetty: koko maa, Uusimaa, Uudenmaan kunnat (26) ja Uudenmaan alueet, jotka ovat läntinen Uusimaa, itäinen Uusimaa, KUUMA-seutu ja pääkaupunkiseutu.

Keskeisillä työllisyysmittareilla katsottuna Uudenmaan työllisyys on ollut koko selvityksen kattaman ajanjakson – ja on yhä edelleen – parempi kuin koko maassa keskimäärin. Viimeisen vuoden aikana Uudenmaan alueen työttömyys on kuitenkin kasvanut enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Osin tämä johtuu koko maata paremmasta lähtötilanteesta.

Avainsanat (asiasanat)

työllisyys, työttömyys, työvoima, Uusimaa

Huomautuksia

Julkaisun pdf-versio löytyy verkkosivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

PRESENTATIONSBLAD

Publikation

Uudenmaan työllisyyskehitys 1980-luvun lopusta kevääseen 2014
(Sysselsättningsutvecklingen i Nyland från slutet av 1980-talet fram till våren 2014)

Författare

Nylands förbund

Rapporten är utarbetad av

Markku Hyypiä

Seriens namn och nummer

Nylands förbunds publikationer E 131 - 2014

Utgivningsdatum

2014

ISBN

978-952-448-393-3

ISSN

2341-8885

Språk

finska

Sidor

38

Sammanfattning

I utredningen behandlas följande tre helheter som inverkar på sysselsättningsutvecklingen:

1. Arbetsplatser, arbetsplatsernas fördelning mellan olika sektorer samt arbetsplatsernas självförsörjningsgrad
2. Befolkningens sysselsättning, som inkluderar: befolkning i arbetsför ålder, personer som hör till arbetskraften, deltagande i arbete
3. Arbetslöshet, som inkluderar: total arbetslöshet, långtidsarbetslöshet, strukturell arbetslöshet, ungas arbetslöshet och arbetslöshetens utveckling inom olika yrkesgrupper och yrken

Den geografiska områdesindelningen som använts varierar beroende på fenomen. Följande större områden har använts i utredningen: hela landet, Nyland, kommunerna i Nyland (26) och regionerna i Nyland som är Västra Nyland, Östra Nyland, Kuuma-regionen och huvudstadsregionen.

Under hela den tidsperiod som utredningen omfattar har sysselsättningen i Nyland, mätt med de mest centrala sysselsättningsmätarna, varit bättre än sysselsättningen i hela landet i genomsnitt – och är det fortfarande. Under det senaste året har arbetslösheten i Nyland ändå ökat mer än i hela landet i genomsnitt. Det beror till en del på att Nyland hade ett bättre utgångsläge än hela landet.

Nyckelord (ämnesord)

sysselsättning, arbetslöshet, arbetskraft, Nyland

Övriga uppgifter

Publikationen finns i pdf-version på vår webbplats www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

JOHDANTO

Tässä selvityksessä tutkitaan Uudenmaan työllisyyskehitystä pitkällä aikavälillä, alkaen 1980-luvun lopusta ja seuraten kehitystä aivan viime vuosiin asti. Työttömyyden osalta käsitellään tietoja myös viimeisen 12 kuukauden ajalta eli huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014.

Selvityksessä käsitellään kolmea työllisyyskehitykseen vaikuttavaa kokonaisuutta, jotka ovat:

1. **Työpaikkojen määrän kehitys**, mikä sisältää niiden jakautumisen eri sektoreihin sekä työpaikkaomavaraisuuden.
2. **Väestön työllistymisen kehitys**, mikä sisältää työikäisen väestön määrän, väestön kuulumisen työvoimaan sekä osallistumisen työelämään.
3. **Työttömyyslukujen kehitys**, mikä sisältää kokonaistyöttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, rakennetyöttömyyden, nuorten työttömyyden sekä työttömyyden kehityksen eräissä ammattiryhmissä ja ammateissa.

Suomessa ja Uudellamaalla työttömyys oli varsin vähäistä 1980-luvun lopussa. Sitä seurasi 1990-luvun alun lama, jonka aikana työttömyys kasvoi rajusti. Tämän jälkeen työttömyys väheni trendinomaisesti vuoteen 2007 asti. Syksyn 2008 finanssikriisin myötä työttömyys kääntyi uudelleen kasvuun kaikkialla Suomessa.

Keskeisillä työllisyysmittareilla katsottuna Uudenmaan työllisyys on ollut koko edellä kuvaillun ajanjakson – ja on yhä edelleen – parempi kuin koko maassa keskimäärin. Viimeisen vuoden aikana Uudenmaan alueen työttömyys on kuitenkin kasvanut enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Vuonna 2013 työttömien määrä kasvoi lähes neljänneksellä, kun koko maassa kasvua oli vain noin 17 prosenttia. Uudenmaan työttömyysaste alitti kuitenkin edelleen kolmella prosenttiyksiköllä koko maan työttömyysasteen joulukuussa 2013. Työttömyysasteet olivat tuolloin 9,6 ja 12,6 prosenttia¹.

Yleisellä tasolla työllisyyskehitys riippuu työvoiman kysynnästä ja tarjonnasta sekä näiden kohtaamisesta. Työvoiman tarjontaan vaikuttavat väestön ikärakenne sekä työikäisen väestön mahdollisuudet ja halu osallistua työelämään.

Tällä hetkellä Uudellamaalla on 785 000 työpaikkaa, mikä on kolmannes maamme työpaikoista. Näistä vajaat 80 prosenttia sijaistee pääkaupunkiseudulla ja reilu 20 prosenttia muualla Uudellamaalla. Helsinki on suurin työpaikkakeskittymä, siellä sijaitsee lähes puolet Uudenmaan työpaikoista.

Uusimaa kuten koko Suomikin on palveluvaltainen yhteiskunta. Maakunnassa palvelujen osuus työpaikoista on 82 prosenttia. Kuitenkaan Uusimaa ei ole työpaikka- tai elinkeinorakenteeltaan yhtenäinen alue. Osassa Uttamaata jalostuselinkeinojen osuus on selvästi suurempi kuin koko Suomessa keskimäärin.

Uudellamaalla asuu hieman alle 30 prosenttia koko Suomen väestöstä. Työikäisiä uusmaalaisia on yhteensä noin miljoona, ja määrä on kasvanut neljänneksen viimeisen 25 vuoden aikana. Työikäisestä väestöstä kuluu työvoimaan noin 80 prosenttia. Tyypillisiä työvoimaan kuulumattomia ovat opiskelijat ja kotiäidit. Huhtikuussa 2014 Uudellamaalla oli 77 000 työtöntä ja koko maassa 307 000. Siten noin neljännes maamme työttömistä oli uusmaalaisia.

¹ Työ- ja elinkeinoministeriön lukujen mukaan, Tilastokeskuksen lukujen mukaan työttömyysaste on alhaisempi.

TYÖPAIKAT

Taloudessa yleinen ja tyypillinen ilmiö on eri talousalueiden keskinäinen riippuvuus toisistaan. Euroopan ja EU:n talous kehittyy yleensä samaan suuntaan kuin koko maailman talous. Suomen talouskehitys puolestaan on yhdensuuntainen EU:n talouskehityksen kanssa. Yhtä lailla Uudenmaan alueen talouskehitys poikkeaa yleensä vain vähän koko Suomen kehityksestä. Samansuuntaisuus ilmenee muun muassa työpaikkakehityksessä.

Uusimaa ja Suomi menettivät molemmat runsaasti työpaikkoja 1990-luvun lamassa. Vaikka Uudenmaan talous toipui 1990-luvun viimeisinä vuosina koko maan taloutta paremmin, on työpaikkakehitys ollut hyvin yhdensuuntaista yli 20 vuoden ajan (kuvio 1).

Työpaikkojen määrä Uudellamaalla on ollut trendinomaisessa kasvussa 1990-luvun alun laman jälkeen. Selvin notkahdus trendissä oli vuonna 2009. Syksyn 2008 finanssikriisi ja sitä seurannut taantuma vei työpaikkoja, mutta paljon vähemmän kuin 1990-luvun alun lama (kuviot 1 ja 2).

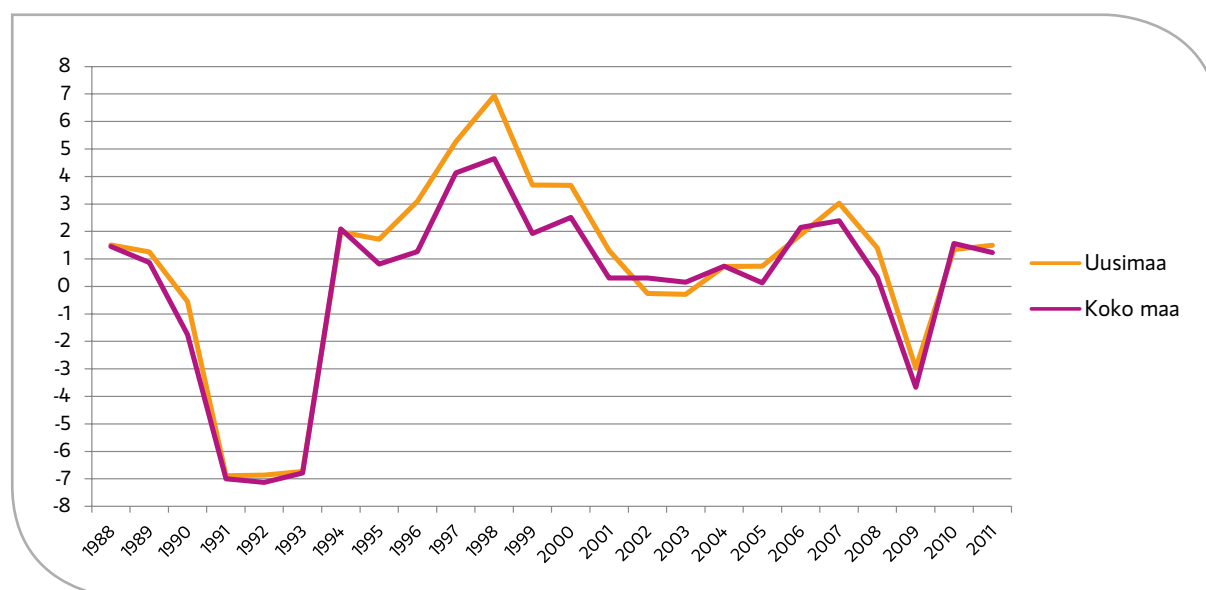
Vuoden 2011 lopussa Uudellamaalla sijaitsi koko Suomen työpaikoista kolmannes, 785 000.

Työllisiä uusmaalaisia ihmisiä oli 755 000. Tämä tarkoittaa, että nettomääräisesti Uudellamaalla kävi töissä 30 000 ihmistä maakunnan ulkopuolelta. Tosiasiallisesti heitä on enemmän, yhteensä lähes 50 000, sillä lähes 20 000 uusmaalaisista puolestaan työskenteli oman maakuntansa ulkopuolella.

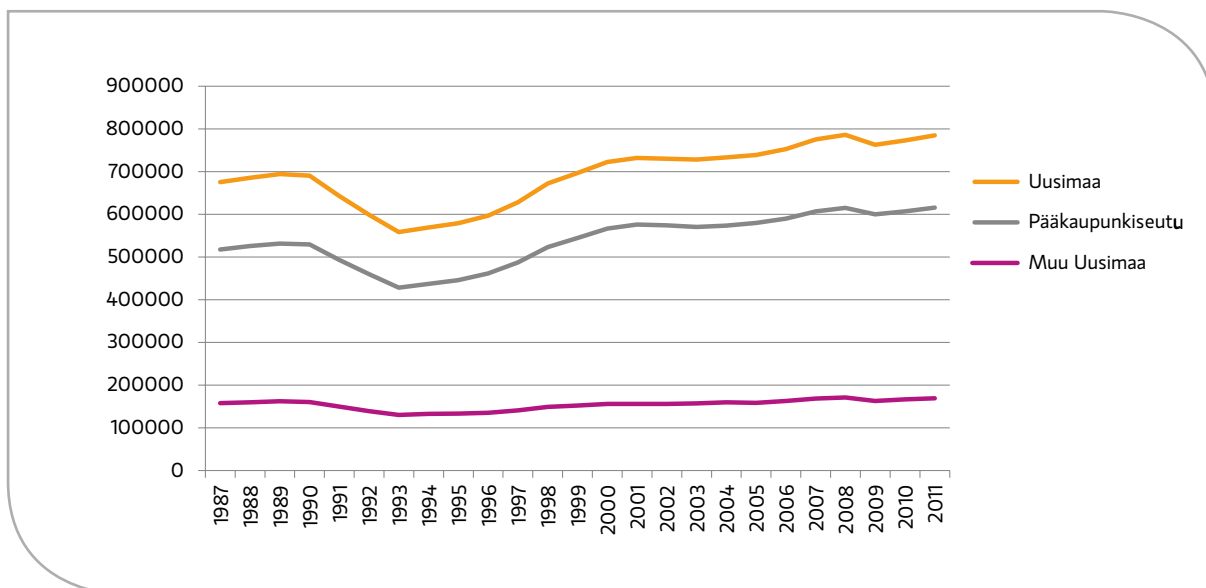
Uudenmaan työpaikoista vajaat 80 prosenttia on pääkaupunkiseudulla ja reilu 20 prosenttia muualla Uudellamaalla. Helsinki on ehdottomasti voimakkain työpaikkakeskittymä, siellä sijaitsee lähes puolet Uudenmaan työpaikoista.

Uudellamaalla oli vuonna 2011 kolme kaupunkia, joiden laskennallinen (teoreettinen) työpaikkaomavaraisuus oli yli 100 prosenttia. Toisin sanoen näissä kaupungeissa oli enemmän työpaikkoja kuin kaupungin asukkaissa oli työllisiä ihmisiä. Nämä kaupungit olivat Helsinki, Hanko ja Vantaa. Helsingin työpaikkaomavaraisuus oli yli 130 prosenttia. Espoon laskennallinen työpaikkaomavaraisuus oli vain hieman alle 100 prosenttia. Koko Uudenmaan maakunnan laskennallinen työpaikkaomavaraisuus oli 103,8 prosenttia (kuvio 4).

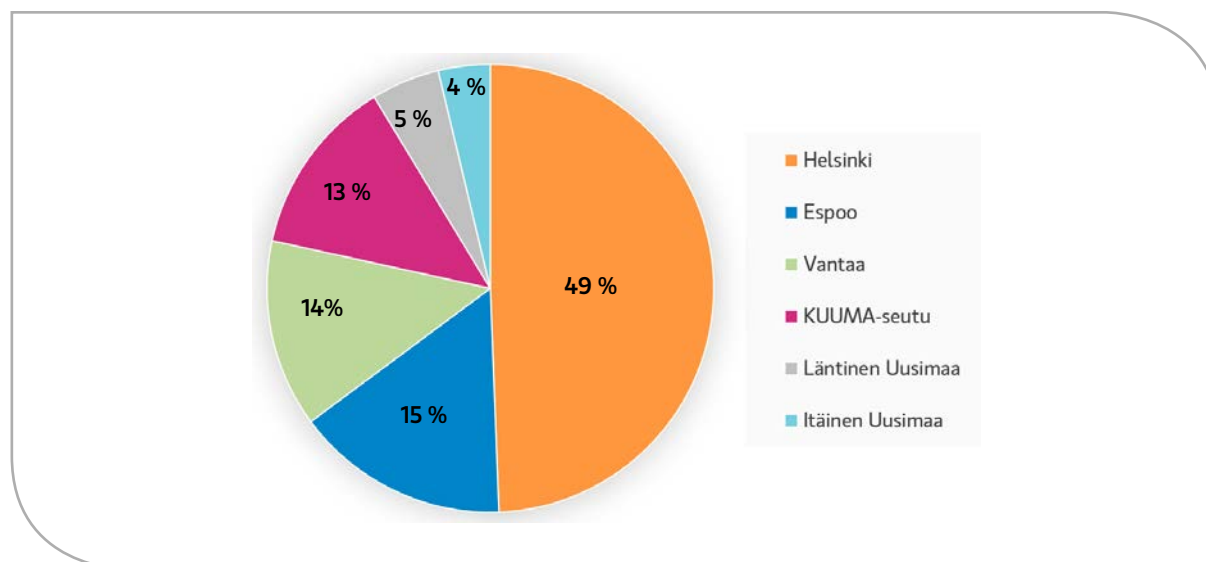
Kuvio 1. Uudenmaan ja koko maan työpaikkamäärien vuosimuutokset (%) 1988–2011

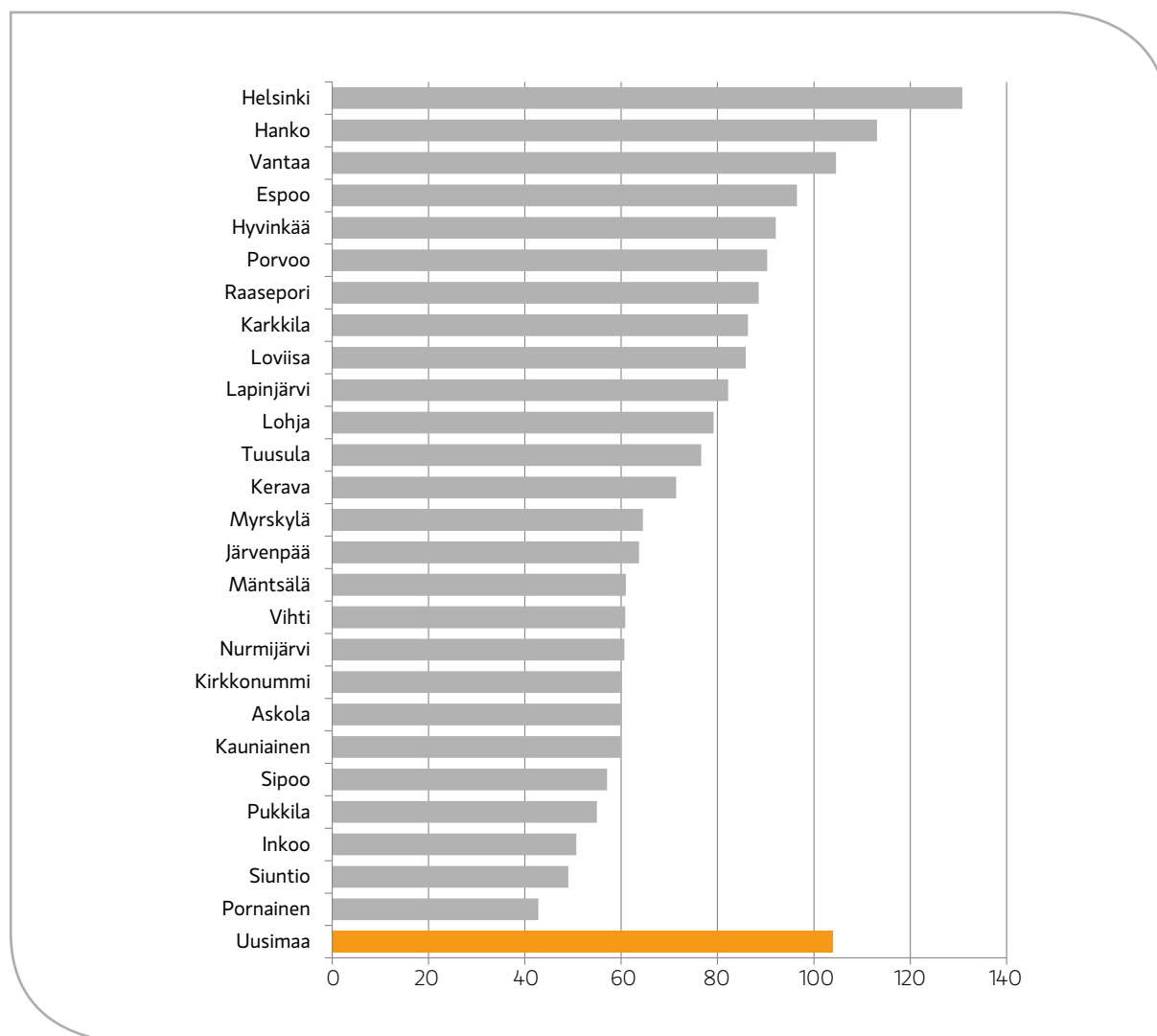
Kuvio 2. Uudenmaan työpaikat 1987–2011

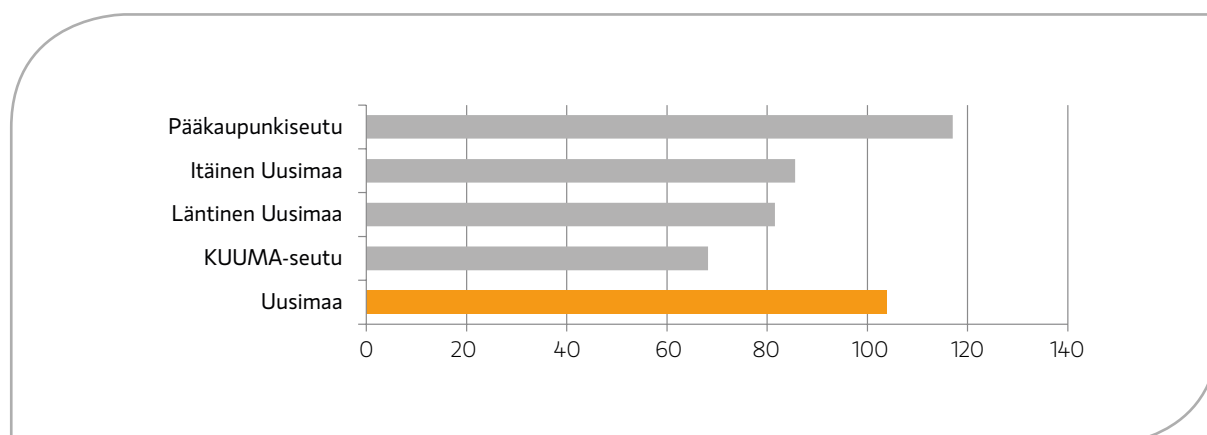
Kuvio 3. Uudenmaan työpaikojen alueellinen prosenttijakauma vuoden 2011 lopussa

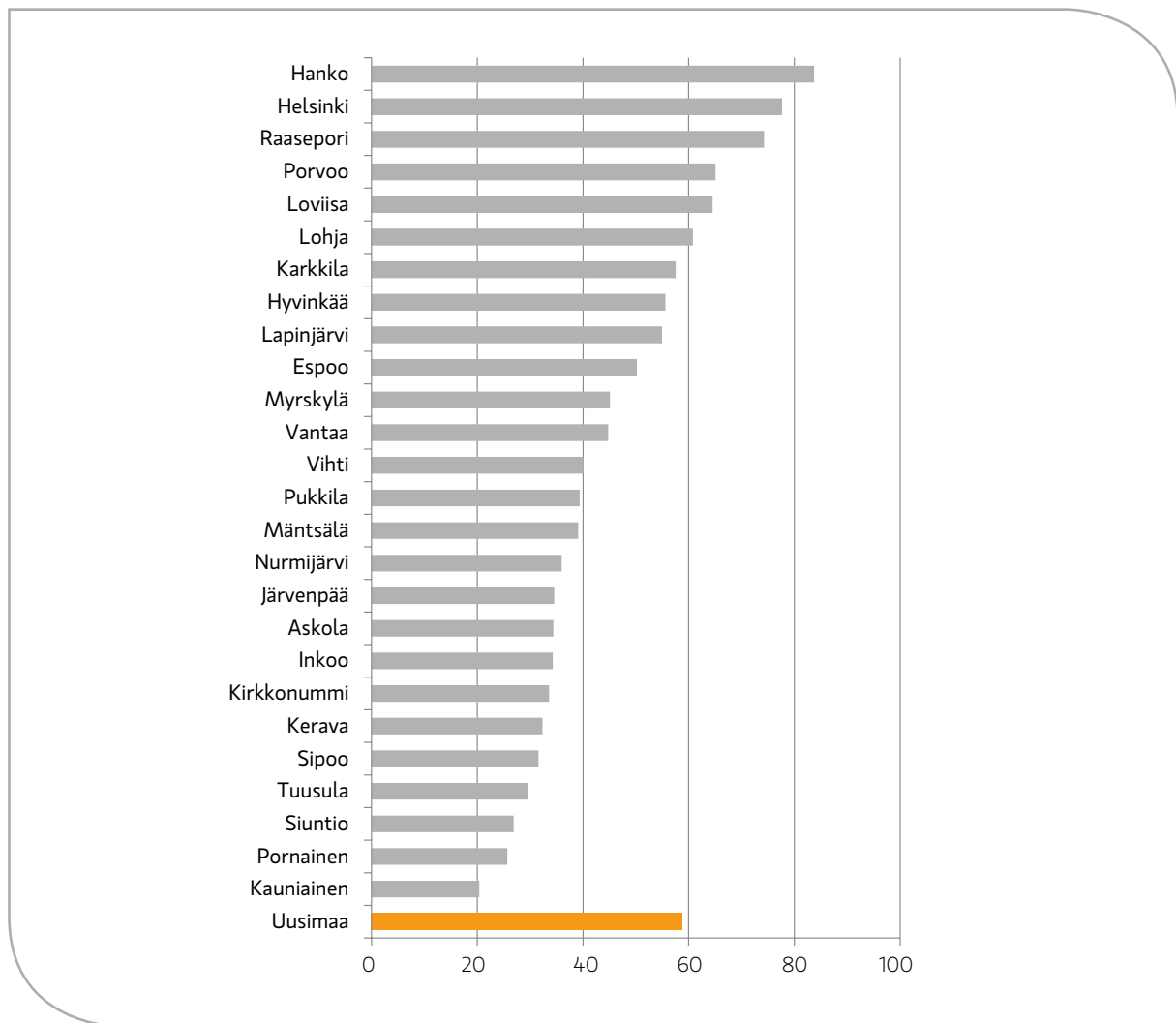
Kuvio 4. Uudenmaan kuntien laskennalliset työpaikkaomavaraisuudet (%)
vuoden 2011 lopussa

Kuvio 5. Uudenmaan seutujen laskennalliset työpaikkaomavaraisuudet (%)
vuoden 2011 lopussa

Kuvio 6. Uudenmaan kuntien todelliset työpaikkaomavaraisuudet (%) vuoden 2011 lopussa

Koska Helsingin laskennallinen työpaikkaomavaraisuus on erittäin korkea, Vantaan hieman yli 100 prosenttia ja Espoonkin vain hiukan alle 100 prosenttia on selvää, että koko pääkaupunkiseudun laskennallinen työpaikkaomavaraisuus on varsin korkea, yhteensä 117 prosenttia.

Kääntöpuolena on muiden Uudenmaan seutujen alhainen työpaikkaomavaraisuus. Alhaisin luku on KUUMA-seudulla, jossa työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2011 vain 68 prosenttia (kuvio 4). KUUMA-seudulta käydään töissä erityisesti pääkaupunkiseudulla.

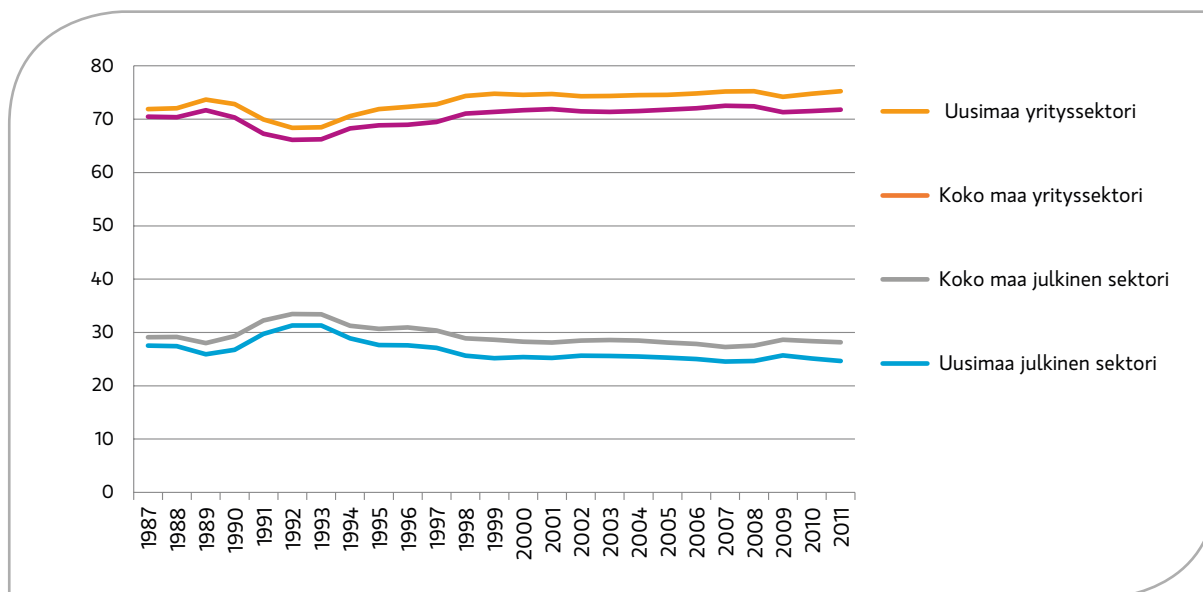
Todellinen työpaikkaomavaraisuus on kaikilla Uudenmaan alueilla selvästi alhaisempi kuin kuvioiden 4 ja 5 näkyvä laskennallinen työpaikkaomavaraisuus. Tämä johtuu siitä, että laskennallinen

työpaikkaomavaraisuus kuvaa ainoastaan alueen työpaikkojen määrää suhteessa alueella asuvien työllisten määrään. Jos alueella on yhtä paljon työpaikkoja kuin sillä asuu työllisiä ihmisiä, on alueen laskennallinen työpaikkaomavaraisuus 100 prosenttia.

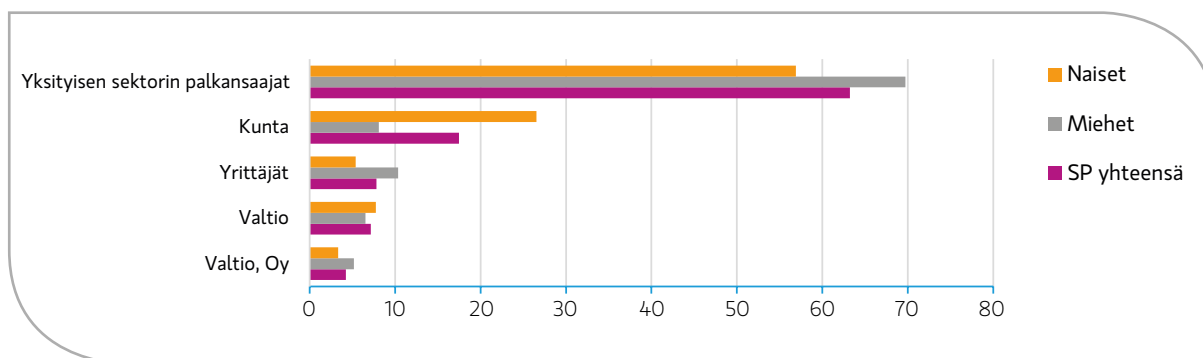
Todellisella työpaikkaomavaraisuudella puolestaan tarkoitetaan, että työssä käyvien ihmisten työpaikka todella sijaitsee omassa kotikunnassa. Todellinen työpaikkaomavaraisuus on aina pienempi kuin laskennallinen työpaikkaomavaraisuus, sillä aina osa käy töissä kotikuntansa ulkopuolella.

Uusmaalaisista käy töissä kotikunnassaan lähes 60 prosenttia, kun taas vähän yli 40 prosenttia sukkuloi (kuvio 6). Nämä sukkuloijat

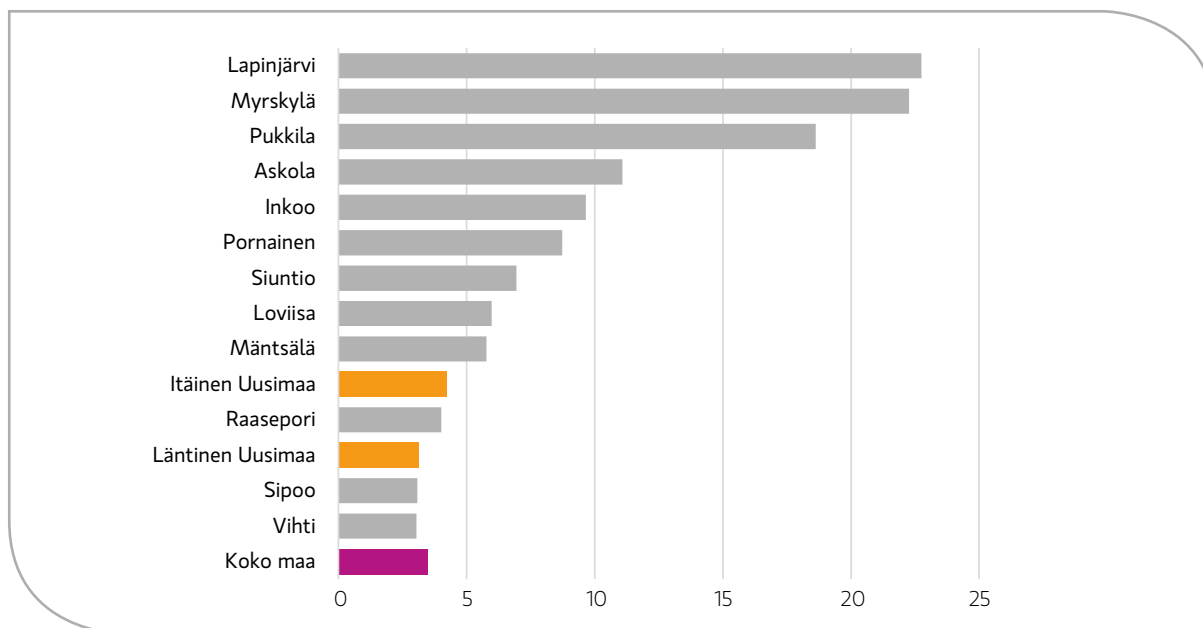
Kuvio 7. Yritysten ja julkisen sektorin työpaikkojen prosenttiosuudet 1987–2011

Kuvio 8. Työpaikkojen prosenttiosuudet sektorin ja sukupuolen mukaan Uudellamaalla 2011

Kuvio 9. Alkutuotannon prosenttiosuus alueen työpaikoista vuoden 2011 lopussa ²

² Kuviossa näkyvät vain ne alueet, joissa alkutuotannon prosenttiosuus on yli 3.

työskentelevät kuitenkin pääosin Uudenmaan alueella. Vain kaksi ja puoli prosenttia työllisistä uusmaalaista käy töissä kotimaakuntansa ulkopuolella.

Uudenmaan kunnista korkein todellinen työpaikkaomavaraisuus on Hangossa, toiseksi korkein Helsingissä. Vaikka Helsingin laskennallinen työpaikkaomavaraisuus on erittäin korkea (kuvio 4), käy yli 20 prosenttia helsinkiläisistä töissä kotikaupunkinsa ulkopuolella. Espoossa osuus on 50 prosenttia ja Vantaalla 55 prosenttia (kuvio 6).

Keskimäärin 94 prosenttia pääkaupunkiseudun työllisistä käy töissä pääkaupunkiseudulla. Osuus on korkein Helsingissä ja alhaisin Vantaalla. Tämä tarkoittaa, että ns. ristiin sukkulointi on pääkaupunkiseudulla varsin yleistä. Ilmiö kertoo siitä, että pääkaupunkiseudun työpaikat ovat erikoistuneet alueellisesti toimialojen mukaan.

Työpaikat sektoreittain

Vuonna 2011 Uudenmaan alueen työpaikoista kolme neljäsosaa oli yrityksissä ja neljännes julkisella sektorilla. Koko maassa julkisen sektorin työpaikkoja on suhteellisesti enemmän, ja yrityssektorin työpaikkoja vastaavasti vähemmän kuin Uudellamaalla.

Yrityssektoriin kuuluvat:

- yrittäjät
- yksityissektorin palkansaajat
- valtioenemmistöisten yritysten palkansaajat.

Julkiseen sektoriin kuuluvat:

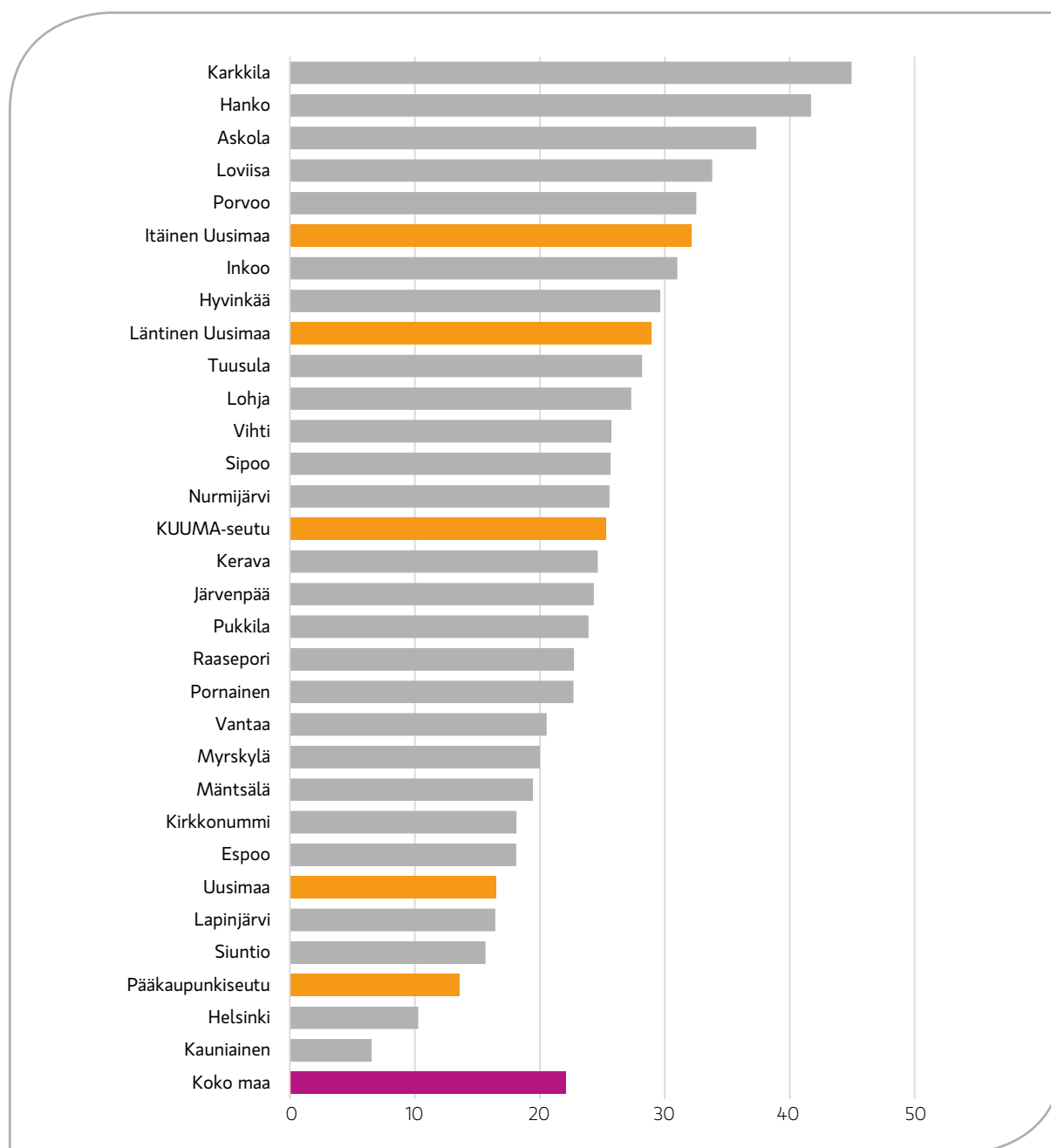
- kuntien ja kuntayhtymien palkansaajat
- valtion ja valtion liikelaitosten palkansaajat.

Suomalaiset työmarkkinat ovat monin tavoin sukupuolisidonnaiset. Miehiä on esimerkiksi selvästi naisia enemmän yksityisen sektorin palkansaajina, ja naisia puolestaan enemmän kuntien työntekijöinä (kuvio 8).

Työpaikat toimialoittain

Uudenmaan työpaikoista 82 prosenttia on palvelualoilla, 17 prosenttia jalostuselinkeinoissa ja alle prosentti alkutuotannossa. Alueelliset erot ovat suuria. Alkutuotannon (maatalous, metsätalous ja kalastus) osuus on itäisellä ja läntisellä Uudellamaalla lähellä koko maan tasoa (kuvio 9). Uudenmaan kolme alkutuotantovaltaista kuntaa eli Lapinjärvi, Myrskylä ja Pukkila ovat asukasluvultaan kolme Uudenmaan pienintä kuntaa. Tämä

Kuvio 10. Jalostuksen prosenttiosuus alueen työpaikoista vuoden 2011 lopussa

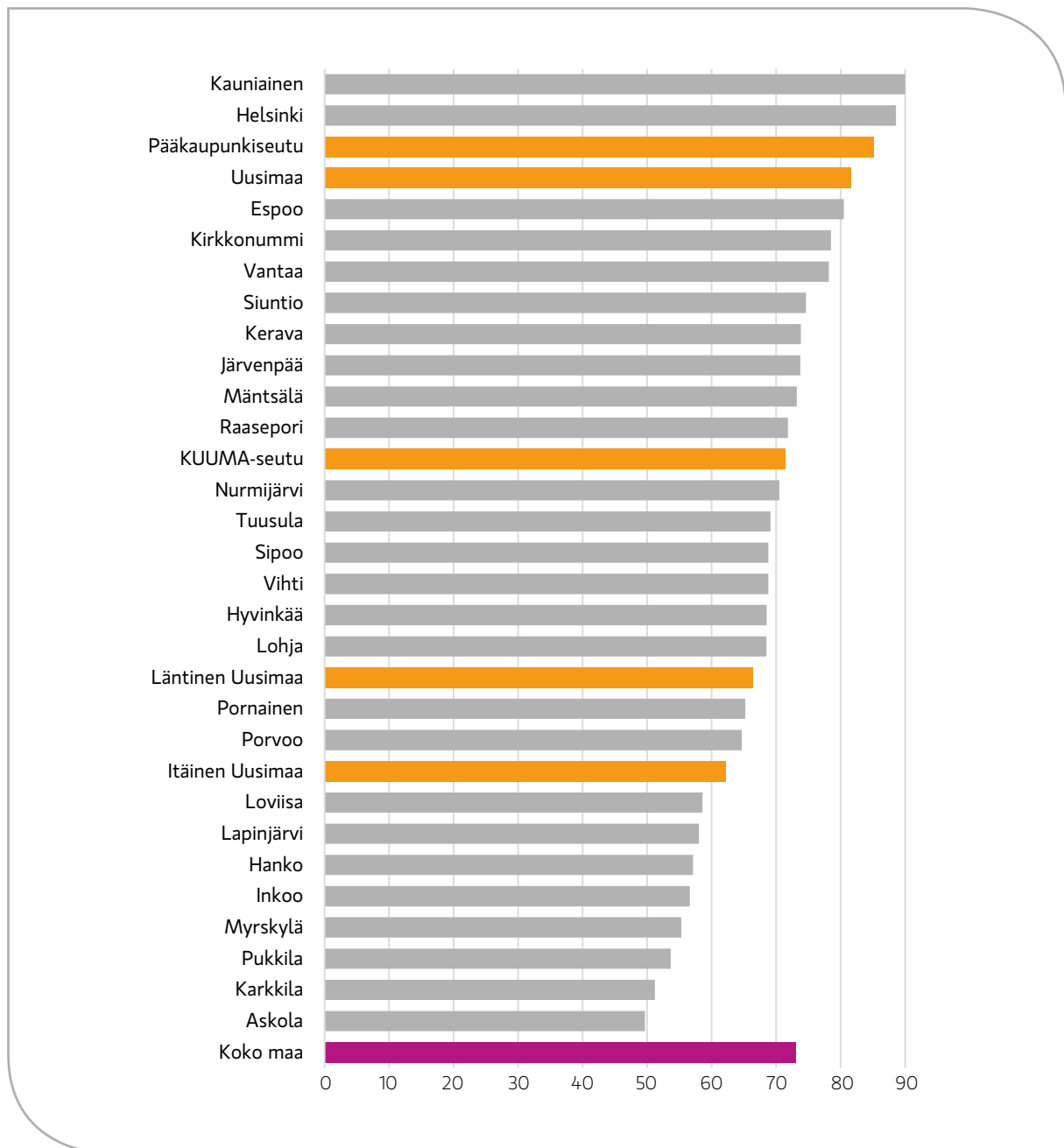
ei ole sattumaa. Kun pienen maalaiskunnan asukasluku kasvaa merkittävästi, kasvaa samalla myös palvelutyöpaikkojen osuus suhteessa perinteiseen maatalouselinkeinoon. Siksi pienet maalaiskunnat pysyvät helpommin alkutuotantovaltaisina.

Itäisellä ja läntisellä Uudellamaalla jalostuselinkeinojen osuus on selvästi suurempi kuin koko maassa keskimäärin. KUUMA-seudullakin osuus ylittää koko maan tason (kuvio 10). Suurimpia jalostuselinkeinoja ovat teollisuus ja

rakentaminen, pienehköjä muun muassa sähkö- ja vesihuolto.

Usein kuulee väitettävän, ettei Uusimaa ole teollinen alue. Osin tämä pitääkin paikkansa, sillä Helsinki ei juurikaan ole teollinen alue. Sen sijaan itäinen ja läntinen Uusimaa ovat teollisempia ja KUUMA-seutu yhtä teollinen kuin koko maa keskimäärin. Espoossa ja Vantaallakin teollisuuden työpaikkaosuus on 12 %, mikä on vain hieman alle koko maan osuuden eli 14 prosentin.

Kuvio 11. Palveluiden prosenttiosuus alueen työpaikoista vuoden 2011 lopussa

Sen sijaan voidaan perustellusti väittää, että Uusimaa on vahva palveluiden alue. Uudenmaan kunnista ainoastaan Askolassa palvelualojen työpaikkoja on alle 50 prosenttia kaikista työpaikoista. Palveluiden osuus on korkein Kauniaisissa ja Helsingissä, lähes 90 prosenttia (kuvio 11).

Uudellamaalla on eniten palvelualojen työpaikkoja sosiaali- ja terveystaloudissa sekä tukku- ja vähittäiskaupassa. Kaikista kaupan työpaikoista Suomessa on 40 prosenttia Uudellamaalla, kun kaikkien työpaikkojen kohdalla osuus on 33

prosenttia. Tämä tarkoittaa, että kauppa on sekä absoluuttisesti että suhteellisesti suuri työllistäjä Uudellamaalla. Suhteellisesti Uudenmaan suurimmat toimialat ovat informaatio- ja viestintätoiminta 57 prosentin osuudella koko maasta sekä rahoitus- ja vakuutustoiminta 55 prosentin osuudella. Näistä ensimmäinen on suuri toimiala Espoossa ja Helsingissä, jälkimmäinen lähinnä Helsingissä.

TYÖIKÄINEN VÄESTÖ

Uudenmaan väkiluku on ollut kasvussa pitkään. Sen myötä on lisääntynyt myös työikäisen väestön määrä. Vuonna 2012 työikäisiä³ eli 18–64-vuotiaita oli yhteensä miljoona, kun vuonna 1987 heitä oli vain 800 000. Neljännesvuosisadassa työikäisen väestön määrä Uudellamaalla on siis kasvanut neljänneksen.

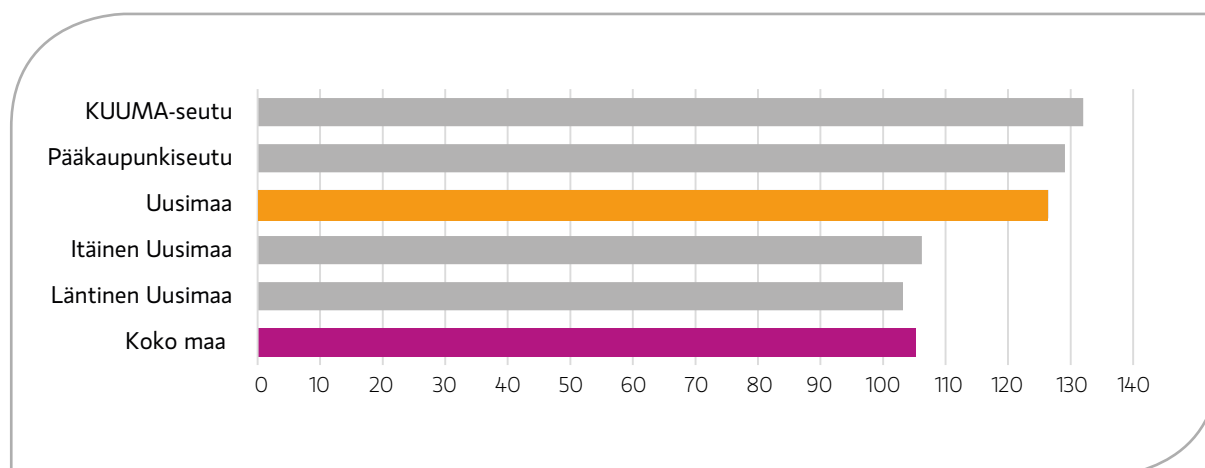
Suhteellisesti eniten työikäisen väestön määrä kasvoi KUUMA-seudulla ja vähiten läntisellä Uudellamaalla, jossa kasvu alitti lievästi koko maan kasvun. Itäisellä Uudellamaalla kasvu oli saamaa

luokkaa kuin koko maassa (kuvio 12). Vuonna 2012 Uudenmaan alueen työikäisestä väestöstä 70 prosenttia asui pääkaupunkiseudulla.

Työikäinen väestö jakautuu kahteen ryhmään:

1. **Työvoima** = työlliset + työttömät työikäiset
2. **Työvoimaan kuulumattomat** = henkilöt, jotka eivät ole työmarkkinoiden käytettävissä. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa työikäiset eläkeläiset, kotiäidit ja varusmiehet.

Kuvio 12. Työikäinen väestö indeksinä vuonna 2012, vuosi 1987 = 100

³ Työikäiselle väestölle Suomessa käytetään normaalissa tilastotuotannossa kolmea eri luokitusta: 15–64-, 18–64- ja 15–74-vuotiaat. Tässä selvityksessä käytetään keskimmäistä luokitusta 18–64-vuotiaat, jota voidaan pitää realistisimpana, parhaiten todellisuutta kuvaava luokituksena.

TYÖVOIMAOSUUS

Työikäisestä väestöstä kuuluu työvoimaan noin 80 prosenttia. Uudenmaan työvoimaosuus on korkeampi kuin koko maassa keskimäärin. Korkein Uudenmaan osuus on KUUMA-seudulla ja alhaisin pääkaupunkiseudulla.

Huonoina työllisyyskausina työvoimaosuus pienenee. Yhä useampi jää kotiäidiksi, alkaa opiskella tai viivästyttää opintojensa valmistumista. Tämä ilmeni selvästi 1990-luvun lamassa (kuvio 13). Lähes kaikilla Uudenmaan alueilla työvoimaosuus oli alhaisimmillaan vuonna 1995. Vuoden 1995 jälkeen työvoimaosuus oli trendinomaisessa kasvussa, jota kesti vuoteen 2008 asti.

Pitkän aikavälin työvoimaosuuksien kehityksessä Uudellamaalla on jonkin verran alueellisia eroja. Huonointa kehitys on ollut pääkaupunkiseudulla. Vuonna 1987 pääkaupunkiseudun työvoimaosuus oli maakunnan korkein, ja tultaessa vuoteen 2012 se oli maakunnan alhaisin.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvien uusmaalaisien naisten työvoimaosuus oli vuonna 2012 korkeampi kuin vuonna 1987. Muilla ryhmillä tilanne oli päinvastainen, eli työvoimaosuus oli

2012 alhaisempi kuin 1987.

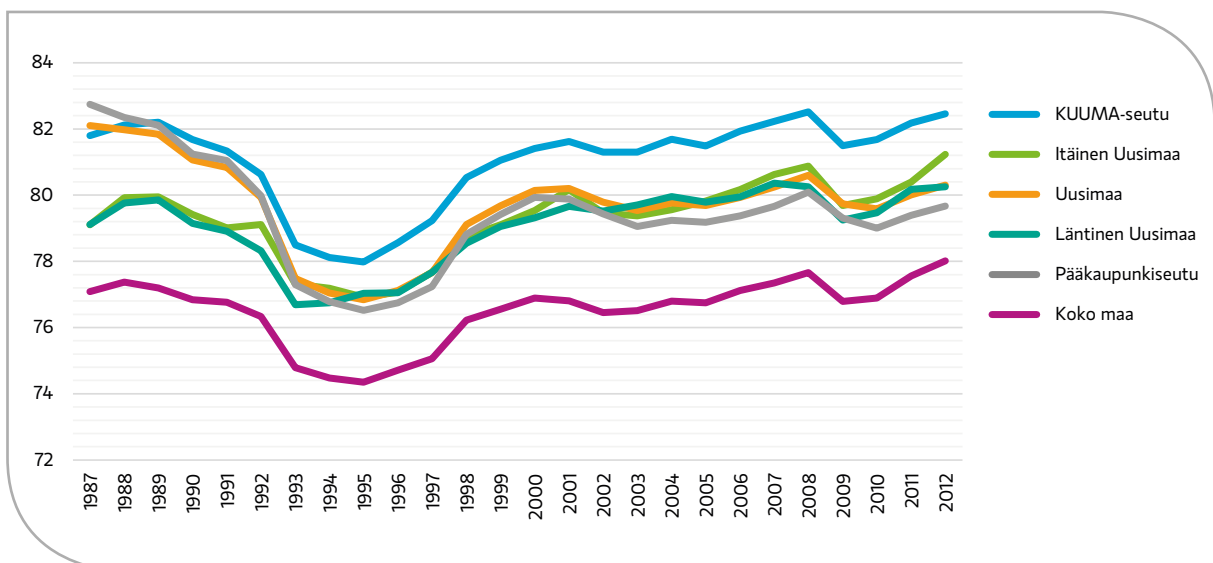
Viimeisten tietojen perusteella Uudellamaalla miesten ja naisten työvoimaosuudet ovat käytännössä yhtä suuret. Pääkaupunkiseudulla naisten työvoimaosuus on hieman korkeampi kuin miesten, pääkaupunkiseudun ulkopuolella tilanne on päinvastainen (kuvio 14).

Työllisyysaste

Työllisyysasteella tarkoitetaan työllisten prosenttiosuutta saman ikäisistä ihmisistä. Kansainvälisissä vertailuissa ikäryhmänä käytetään yleensä 15–64-vuotiaita, joten ikäluokituksella on virallinen status. Tässä selvityksessä työikäisen väestön ja työllisyysasteen luokituksena käytetään ikäryhmää 18–64-vuotiaat. Tämän ikäryhmän työllisyysaste on luonnollisesti lievästi korkeampi kuin 15–64-vuotiaiden, koska 15–17-vuotiaiden työllisyysaste on erittäin alhainen.

Työllisyysaste on kehittynyt hyvin samansuuntaisesti kuin työvoimaosuus (kuviot 9 ja 12). KUUMA-seudun kehitys on ollut työllisyysasteella

Kuvio 13. Työvoimaosuus (%) Uudellamaalla, sen suurilla osa-alueilla ja koko maassa 1987–2012

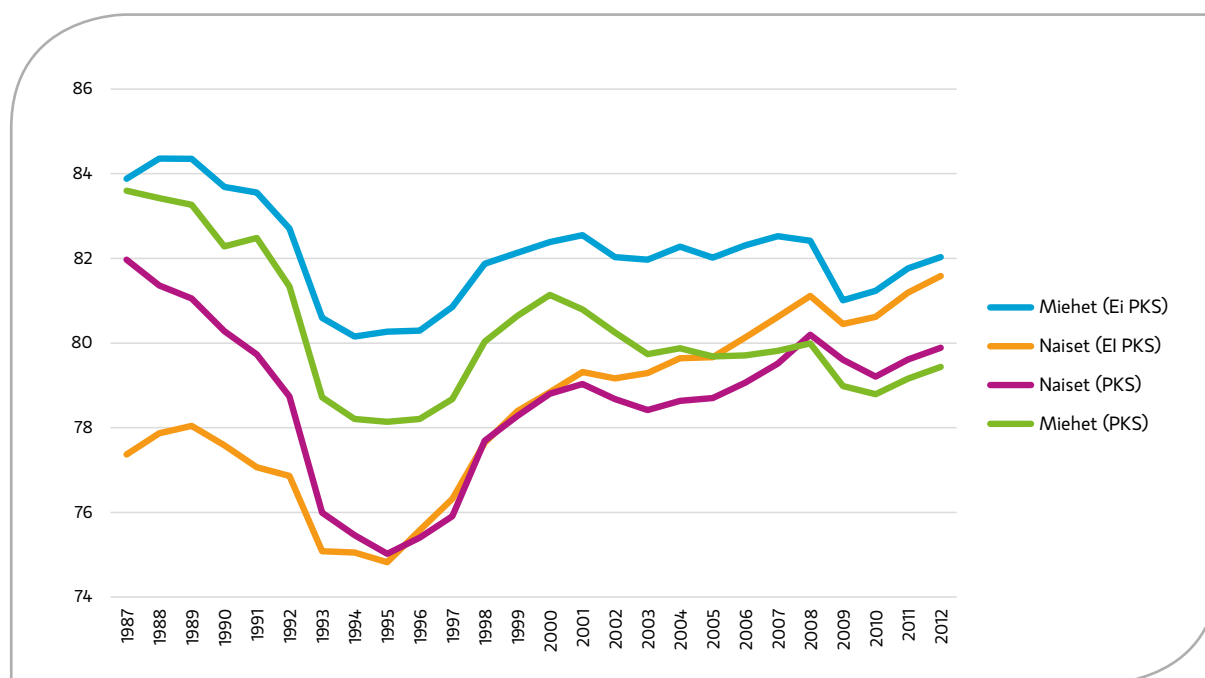

mitattuna suhteellisesti vielä parempaa kuin työvoimaosuudella mitattuna.⁴

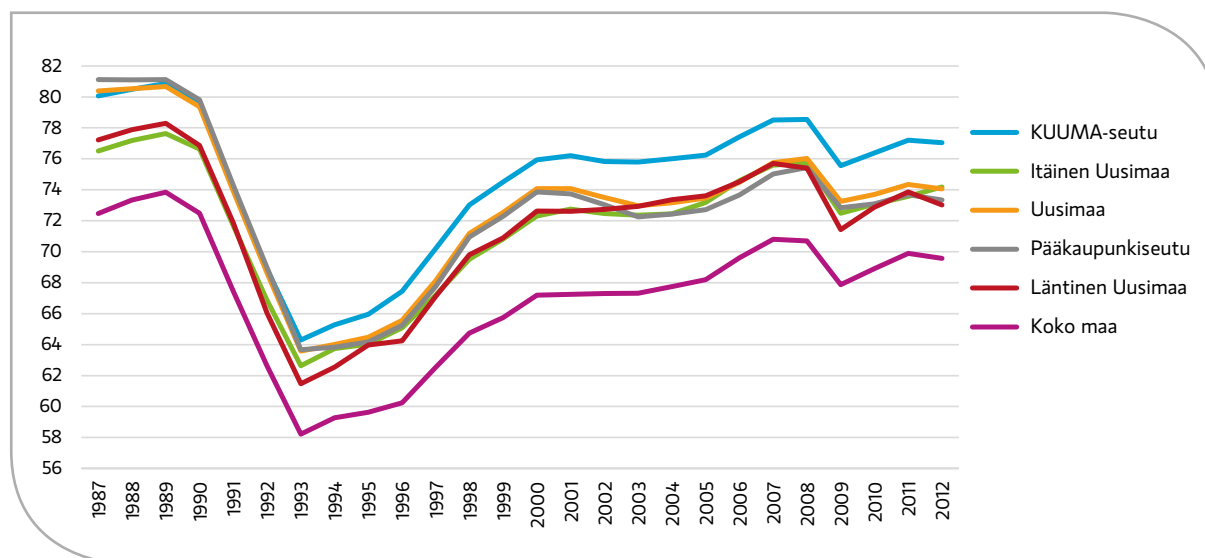
Vuonna 1987 pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla naisten työllisyysaste oli melko alhainen sekä suhteessa alueensa miesten että pääkaupunkiseudun naisten työllisyysasteeseen.

Tilanne on muuttunut ratkaisevasti 25 vuodessa, ja vuonna 2012 ryhmän työllisyysaste oli Uudenmaan korkein (kuvio 16). Kehitys on sama myös työvoimaosuuden osalta (kuvio 14). Kaikkein huonointa on viimeisen 25 vuoden aikana ollut pääkaupunkiseudun miesten työllisyysasteen kehitys.

Kuvio 14. Työvoimaosuus (%) sukupuolen mukaan pääkaupunkiseudulla ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla 1987–2012

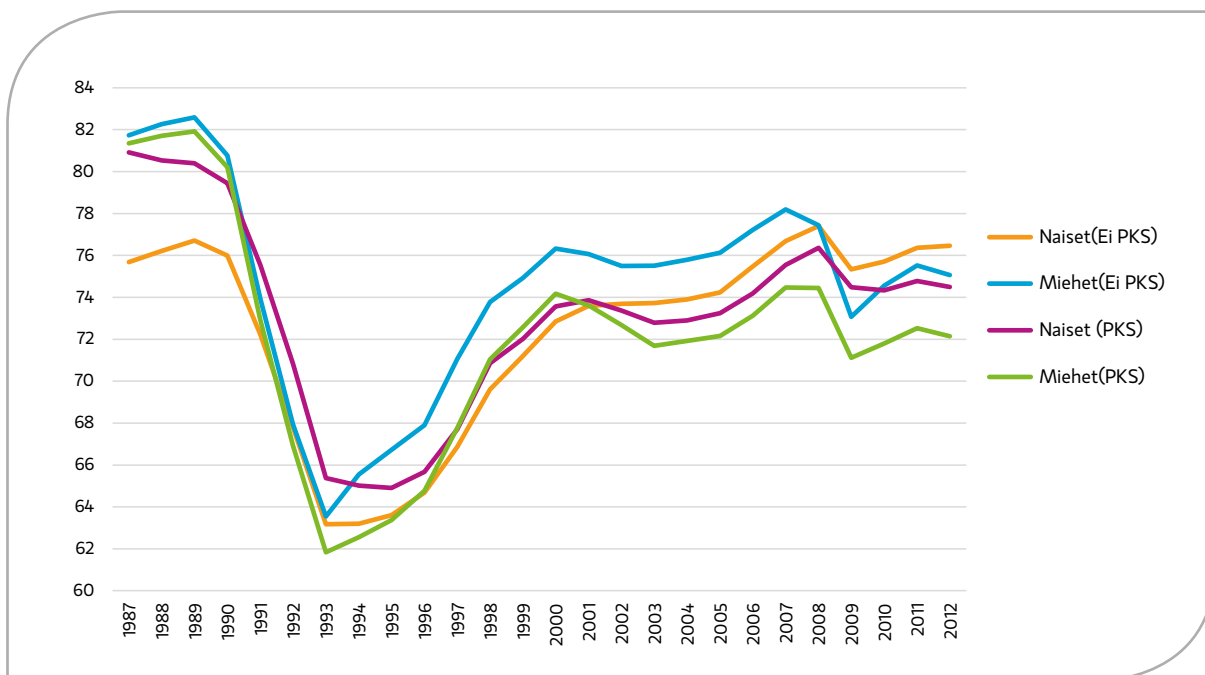

Kuvio 15. Työllisyysaste (%) Uudellamaalla, sen suurilla osa-alueilla ja koko maassa 1987–2012

⁴ Kuvioissa 13 ja 15 on eri skaala, mikä valitettavasti aiheuttaa optista harhaa alueiden välille. Jos kuviot olisi piirretty samalla skaalauksella, vaikuttaisivat kuviossa 15 alueiden väliset erot suhteellisesti suuremmilta kuin nyt.

Kuvio 16. Työllisyysaste (%) sukupuolen mukaan pääkaupunkiseudulla ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla 1987–2012

TYÖTTÖMYYDEN KEHITYS

Pitkän aikavälin kehitys

Suomessa työttömyys oli varsin vähäistä 1980-luvun lopussa. Sen jälkeen tuli 1990-luvun alun lama, jonka aikana työttömyys kasvoi rajusti. Pahimmillaan työttömyys oli kaikkialla vuonna 1993, minkä jälkeen se väheni trendinomaisesti aina vuoteen 2007 asti. Silti Uudenmaan ja koko maan 2000-luvun alhaisinkin työttömyysaste on noin neljä prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 1989 työttömyysaste.

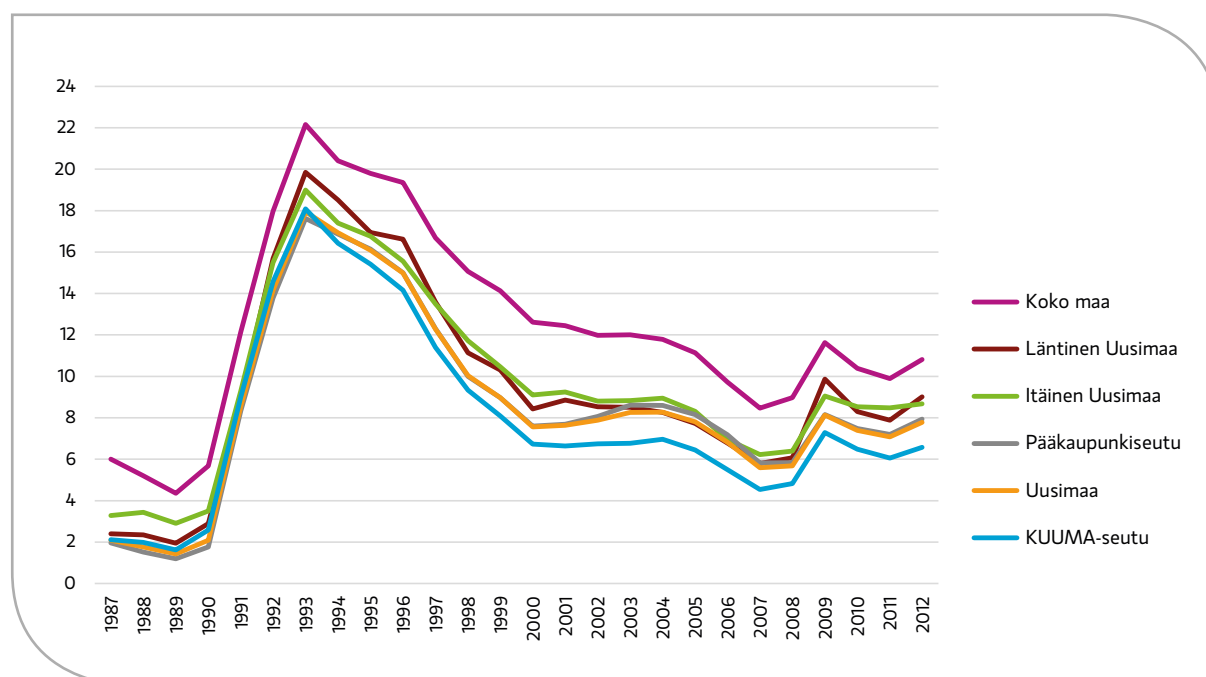
Naisten työttömyys on perinteisesti ollut vähäisempää kuin miesten. Yksi keskeinen syy on, että naiset työskentelevät miehiä enemmän julkisella sektorilla (kuvio 8). Yksityisen sektorin toiminta on suhdanneherkempää kuin julkisen. Kun työttömyystilanne pahenee, kasvaa miesten työttömyys enemmän kuin naisten. Naisten työttömyysaste on ollut käytännöllisesti katsoen sama sekä pääkaupunkiseudulla että pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla, alueiden välillä ei juurikaan ole eroa (kuvio 18).

Työttömyyden kehitys viime vuosina

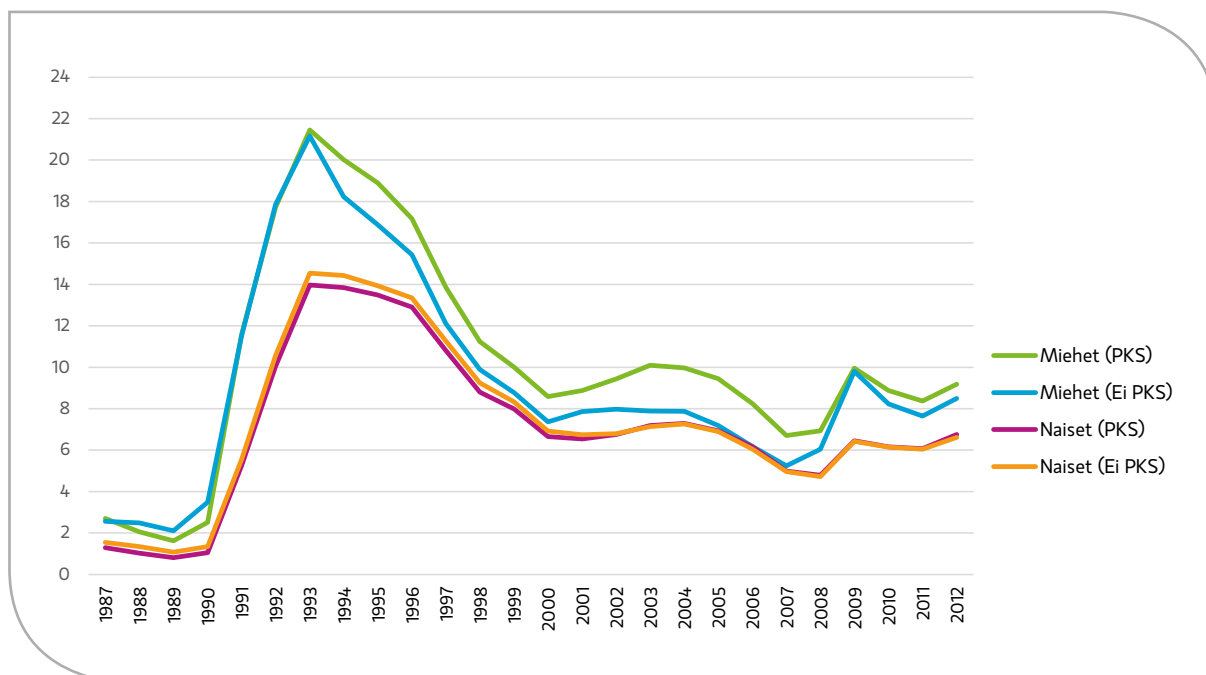
Edellä käsitelty työttömyyden pitkän aikavälin kehitys perustuu Tilastokeskuksen lukuihin. Tästä eteenpäin aineistona ovat työ- ja elinkeinoministeriön luvut, joiden mukaan työttömyys on alhaisempi kuin Tilastokeskuksen lukujen perusteella. Tuoreita kunnittaisia tietoja ei ole saatavissa Tilastokeskuksen aineistolla.

Selvityksen kirjoitusajankohtana uusimpien, huhtikuun 2014 tietojen mukaan kolmessa Uudenmaan kunnassa työttömyysaste ylitti koko maan tason. Kunnat olivat Myrskylä, Hanko ja Karkkila. Suurista kaupungeista Helsingin ja Vantaan työttömyysaste oli melko korkea, yli 10 prosenttia. Suuren kokonsa takia Helsinki ja Vantaa vaikuttavat merkittävästi koko Uudenmaan työttömyysasteeseen, joka oli 9,4 prosenttia huhtikuussa 2014. Koko maan työttömyyden osalta vastaava luku oli 11,7 prosenttia (kuvio 19).

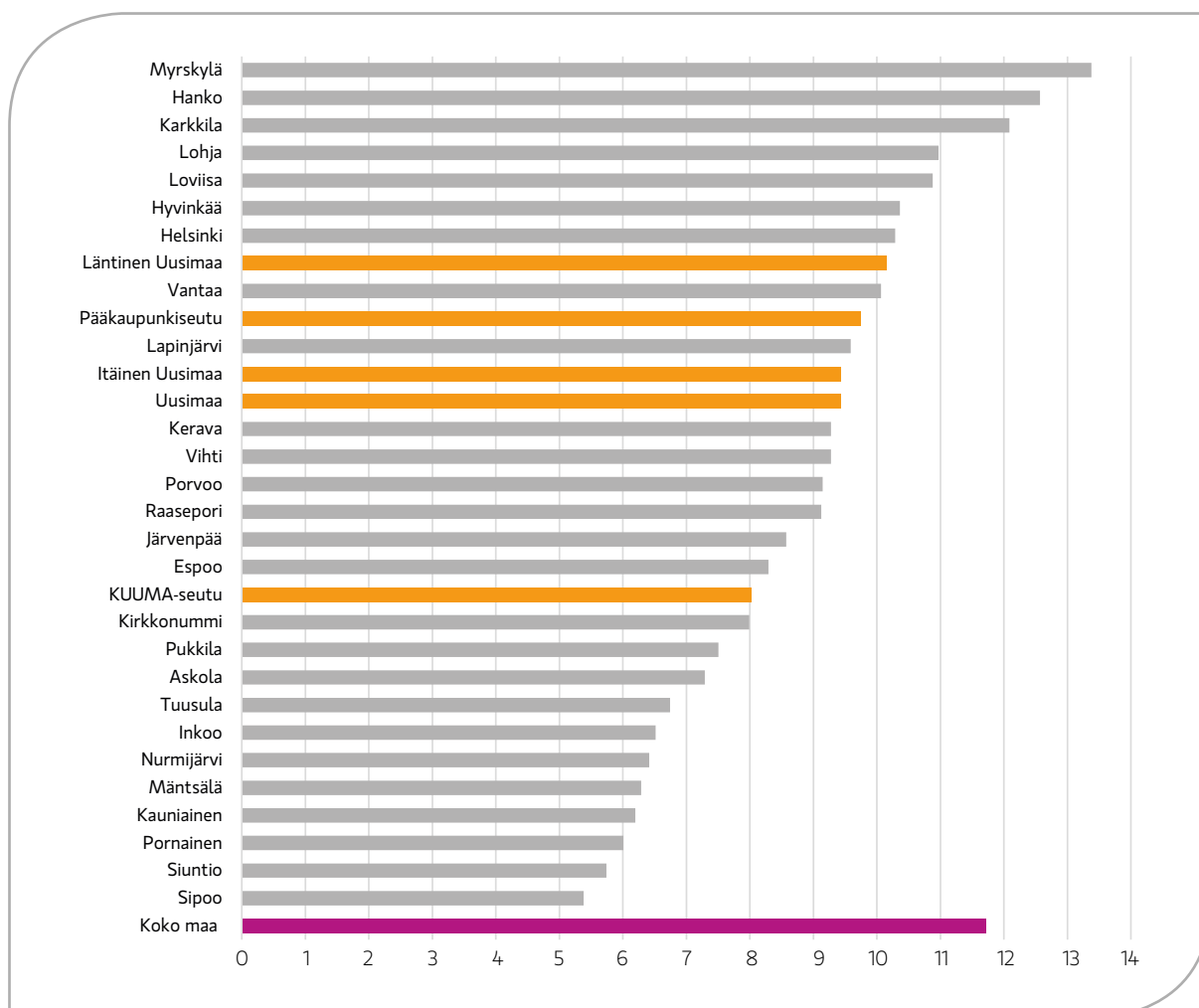
Kuvio 17. Työttömyysaste (%) Uudellamaalla, sen alueilla ja koko maassa 1987–2012

Kuvio 18. Työttömyysaste (%) sukupuolen mukaan pääkaupunkiseudulla ja
pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla 1987–2012

Kuvio 19. Työttömyysaste (%) huhtikuussa 2014

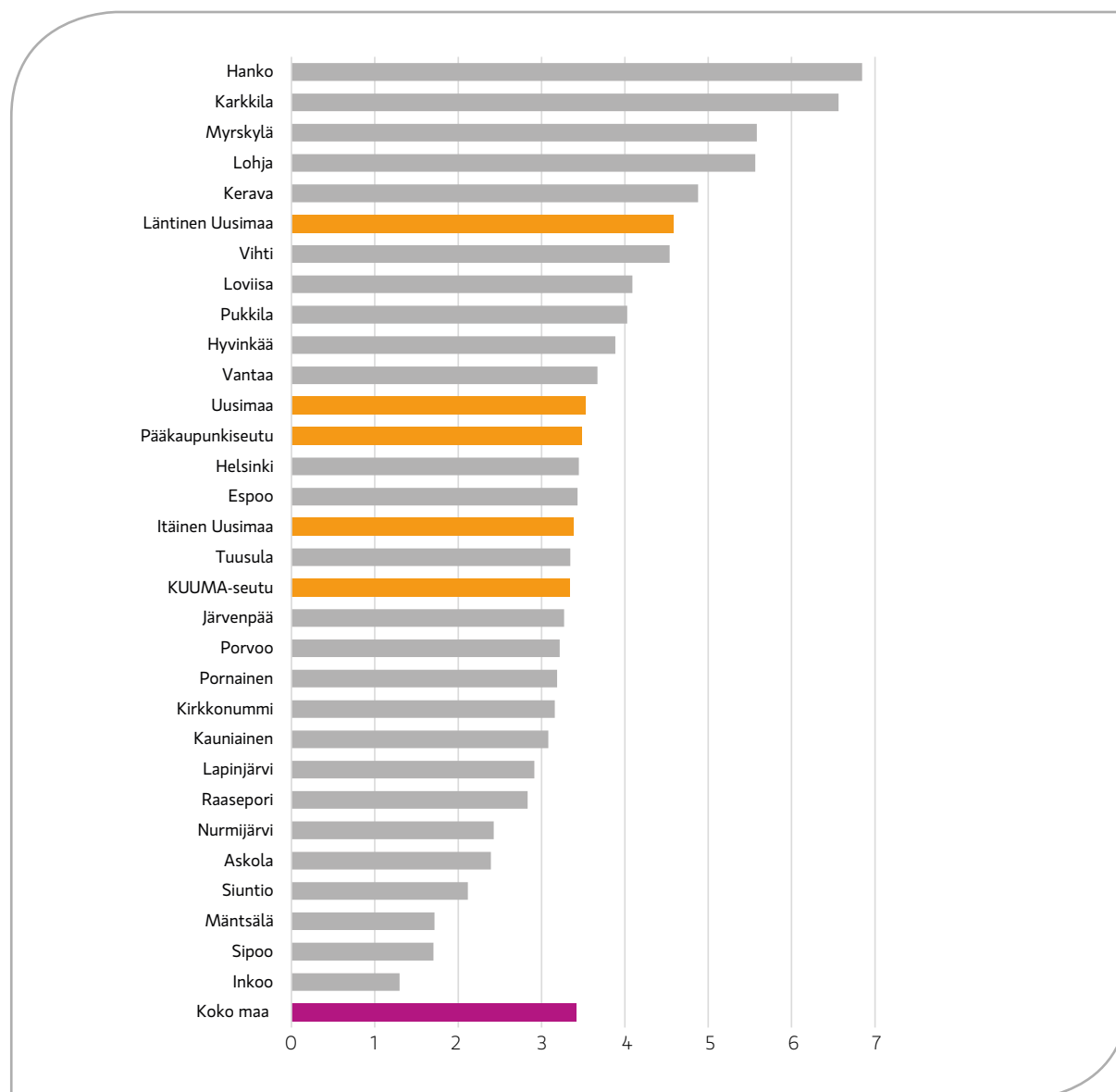
Työttömyys oli 1990-luvun alun laman jälkeen pienimmillään vuosina 2007 ja 2008. Vaikuttaa siltä, että muutamassa Uudenmaan keskikoisessa kunnassa työttömyys oli jopa poikkeuksellisen vähäistä huhtikuussa 2008, johtuen osin jostakin satunnaisesta syystä. Vertailuun on tarkoituksellisesti valittu tiedot alhaisen työttömyyden huhtikuulta 2007 sekä käytettävissä olevat tuoreimmat tiedot huhtikuulta 2014. Vuoden 2007 alhaisin luku kuvastaa tasoa, johon ainakin voidaan päästä hyvänä aikana 2000-luvulla. Huhtikuun 2007 ja huhtikuun 2014 erotus kertoo

siis, miten kaukana tällä hetkellä ollaan potentiaalisesta hyvästä tasosta.

Työttömyysaste kasvoi Uudellamaalla ja koko maassa jokseenkin yhtä paljon prosenttiyksiköissä vuosina 2007–2014. Uudenmaan kunnista työttömyysaste kasvoi eniten Hangossa ja Karkkilassa, vähiten puolestaan Inkoossa. Uudenmaan alueista työttömyysaste kasvoi eniten läntisellä Uudellamaalla, vähiten KUUMA-seudulla ja itäisellä Uudellamaalla (kuvio 20).

Työttömyysasteen muutokselle rinnakkainen mittari on työttömien määrän muutos. Tällaisissa

Kuvio 20. Työttömyysasteen muutos (prosenttiyksikköä) 4/2007–4/2014

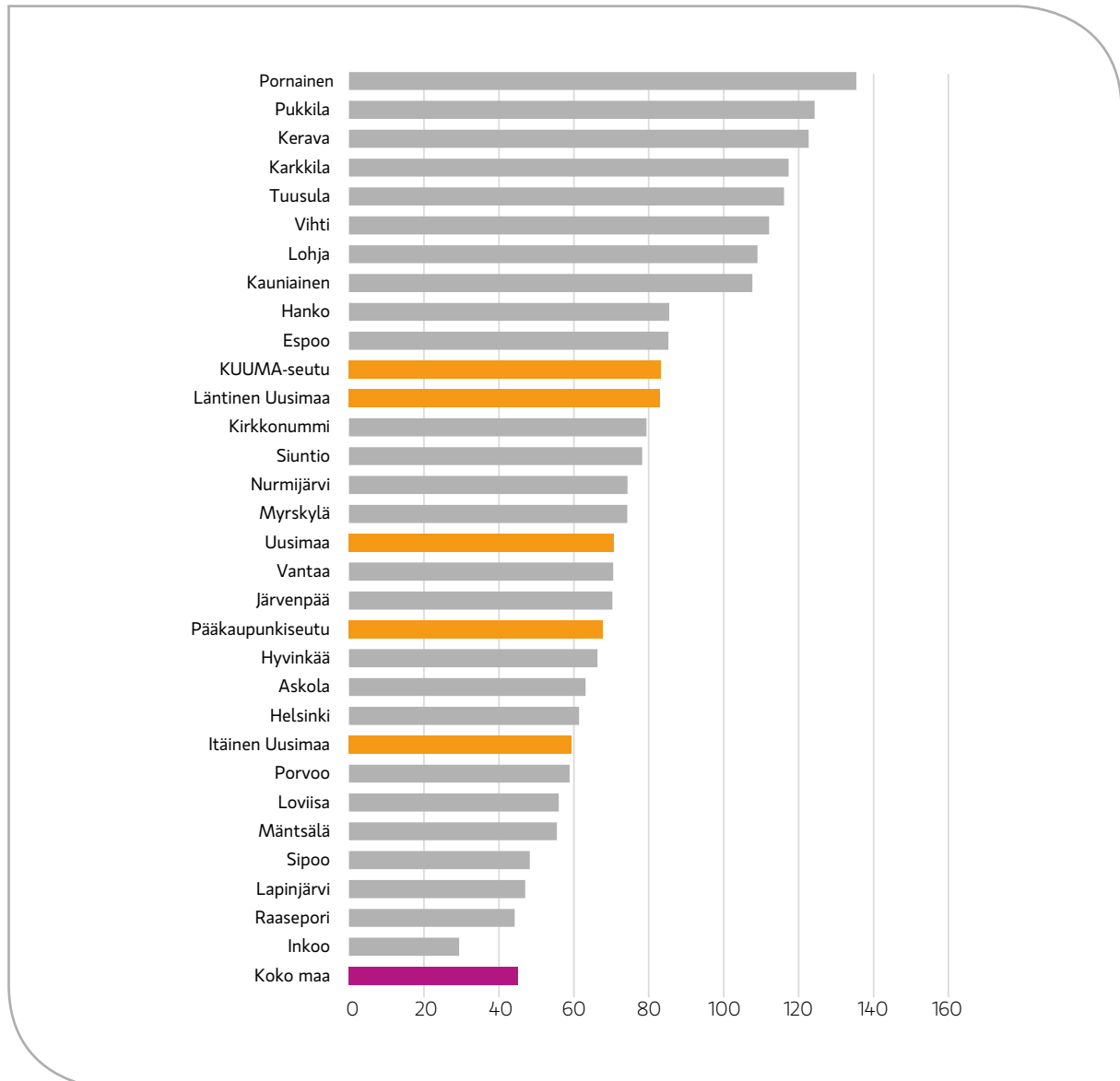
mittauksissa lähtötaso on erittäin olennainen asia. Jos esimerkiksi alueen A työttömyysaste kasvaa kahdesta prosentista neljään ja alueen B kymmenestä kahteentoista, on kummankin alueen työttömyysaste noussut kaksi prosenttiyksikköä, eli yhtä paljon. Alueen A työttömyys on kuitenkin kaksinkertaistunut siinä, missä alueen B työttömyys on kasvanut suhteellisesti paljon vähemmän.

Työttömien määrä on kasvanut huhtikuusta 2007 huhtikuuhun 2014 Uudellamaalla 70 prosenttia, ja koko maassa 45 prosenttia (kuvio 21). Näin mitattuna työttömyys on kasvanut Uudellamaalla

huomattavasti enemmän kuin koko maassa. Las-kutapa kuitenkin yliarvioi lievästi Uudenmaan työttömyyden kasvua koko maahan verrattuna, sillä tarkasteluperiodilla työvoiman määrä kasvoi Uudellamaalla lähes seitsemän prosenttia, ja koko maassa runsaat kaksi prosenttia.

Uudenmaan kunnista työttömien määrä on kasvanut suhteellisesti eniten Pornaisissa ja Pukkilassa (kuvio 21). Näissä kunnissa, samoin kuin Kauniiaisissa, tilannetta selittää työttömyyden erittäin alhainen lähtötaso.

Kuvio 21. Työttömien määrän muutos (%) 4/2007–4/2014

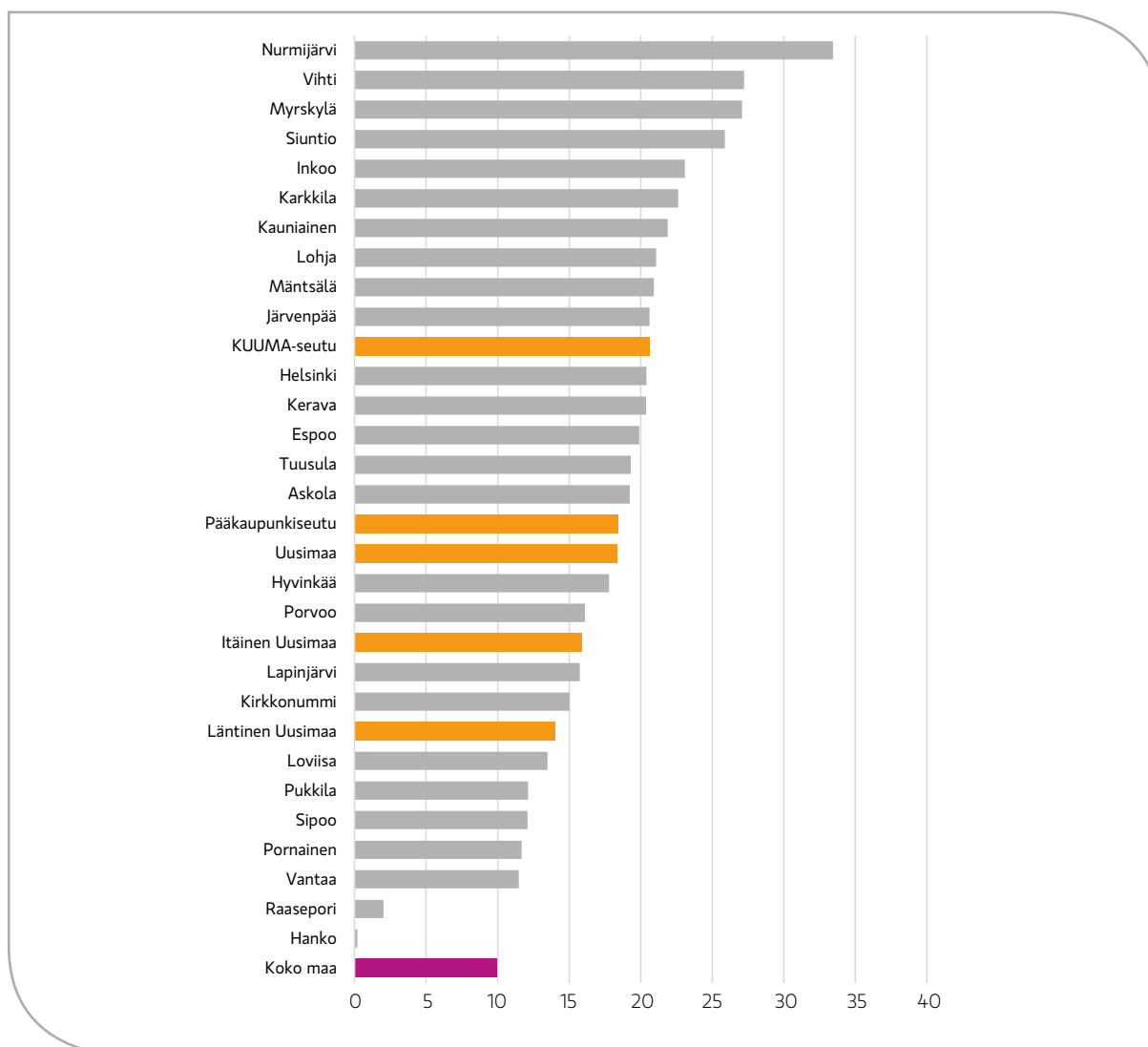

Työttömyyden muutos vuosina 2013–2014

Huhtikuussa 2014 Uudellamaalla oli 77 000 työttöntä ja koko maassa 307 000. Vuodessa työttömien määrä kasvoi Uudellamaalla 18 prosenttia, ja koko maassa 10 prosenttia. Uudellamaalla työttömyys kasvoi suhteellisesti eniten Nurmijärvellä, jossa työttömien määrä lisääntyi kolmanneksen vuodessa. Korkean työttömyyden Hangossa taas työttömyyden kasvu käytännössä pysähtyi (kuvio 22).

Kuvio 22. Työttömien määrän kasvu (%) 4/2013–4/2014

PITKÄAIKAISTYÖTTÖMYYS

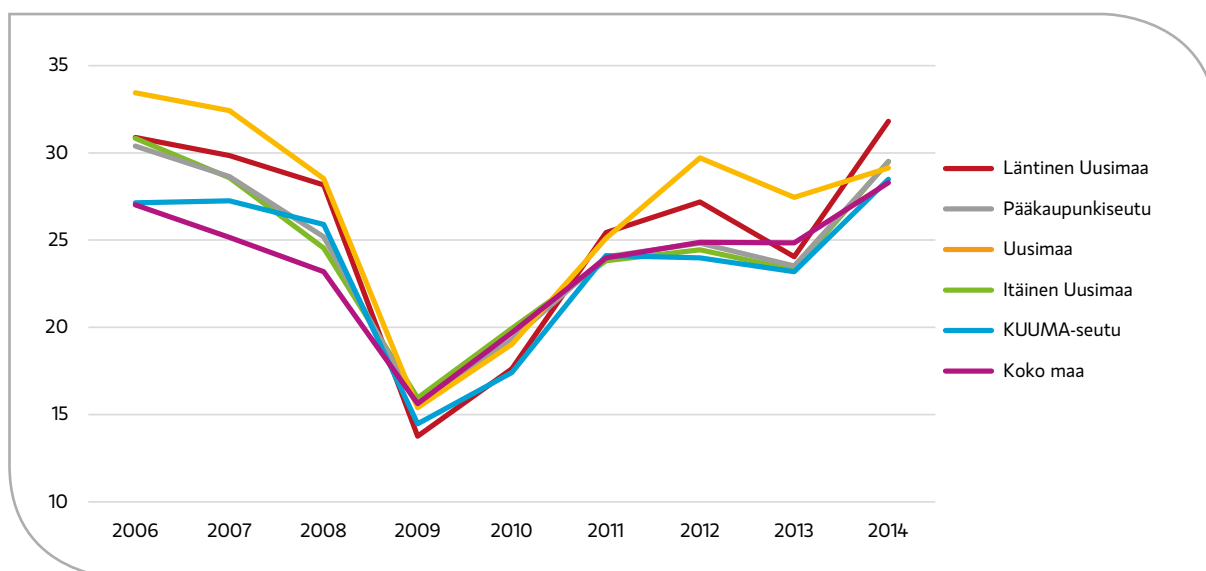
Huhtikuussa 2014 pitkäaikaistyöttömiä⁵ oli Uudellamaalla 23 000 ja koko maassa 87 000. Noin neljännes koko maan pitkäaikaistyöttömistä oli uusmaalaisia, kuten oli myös kaikista työttömistä.

Kun arvioidaan pitkäaikaistyöttömyyden merkitystä, käytetään usein mittarina pitkäaikaistyöttömien prosenttiosuutta kaikista työttömistä. Huhtikuussa 2014 kaikilla Uudenmaan suurilla osaluodeilla pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli

suuruusluokka 30 prosenttia (kuvio 23). Osuus oli korkein läntisellä Uudellamaalla, muilla alueilla se oli käytännössä samansuuruinen.

Mittarin ongelmallisuus tulee ilmi kuviossa vuoden 2009 kohdalla, jossa pitkäaikaistyöttömien osuus on varsin alhainen. Syynä tähän oli yleisen työttömyyden runsas kasvu, johon pitkäaikaistyöttömyys reagoi viiveellä seuraavina vuosina 2010–2012.

Kuvio 23. Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) kaikista työttömistä 4/2006–4/2014

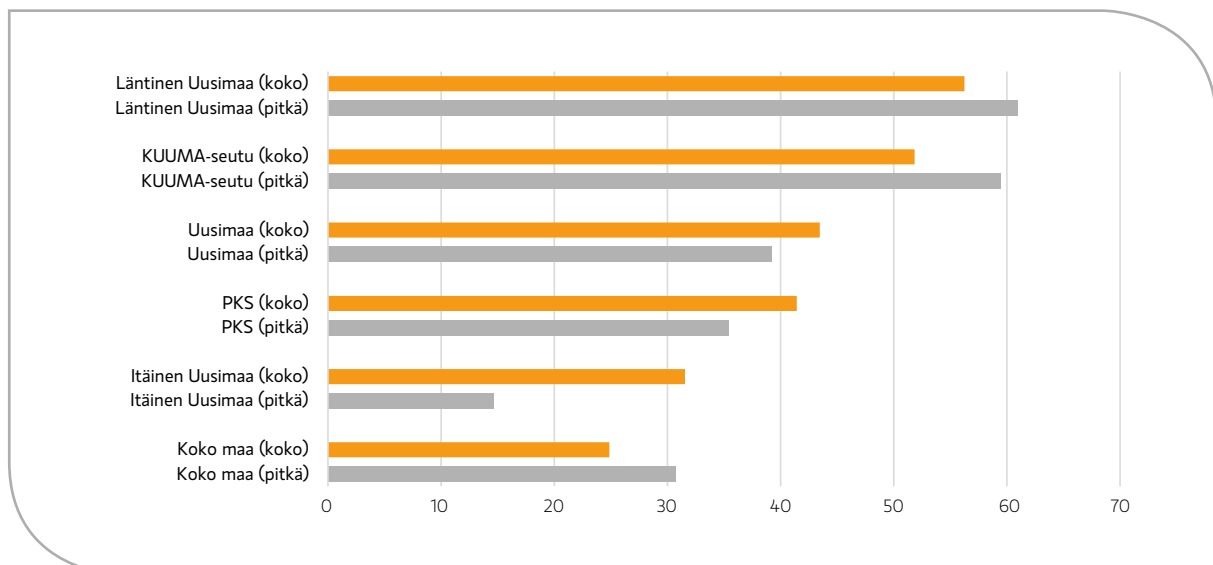
⁵ Pitkäaikaistyöttömiksi luokitellaan työttömät, joiden työttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden.

Toinen tapa arvioida pitkäaikaistyöttömyyttä on katsoa pitkäaikaistyöttömyyden ja kokonaistyöttömyyden kehitystä pitkällä tai keskipitkällä aikavälillä. Pääkaupunkiseudulla ja itäisellä Uudellamaalla pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut suhteellisesti vähemmän kuin kokonaistyöttömyys

vuosina 2006–2014. Pääkaupunkiseudun suuren vaikutuksen vuoksi tilanne on luonnollisesti sama koko Uudellamaalla. Muilla Uudenmaan alueilla sen sijaan pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin kokonaistyöttömyys (kuvio 24).

Kuvio 24. Pitkäaikaistyöttömien (pitkä) ja työttömien kokonaismäärän (koko) kasvu (%)
4/2006–4/2014

RAKENNETYÖTTÖMYYS ELI VAIKEASTI TYÖLLISTYVÄT IHMISET

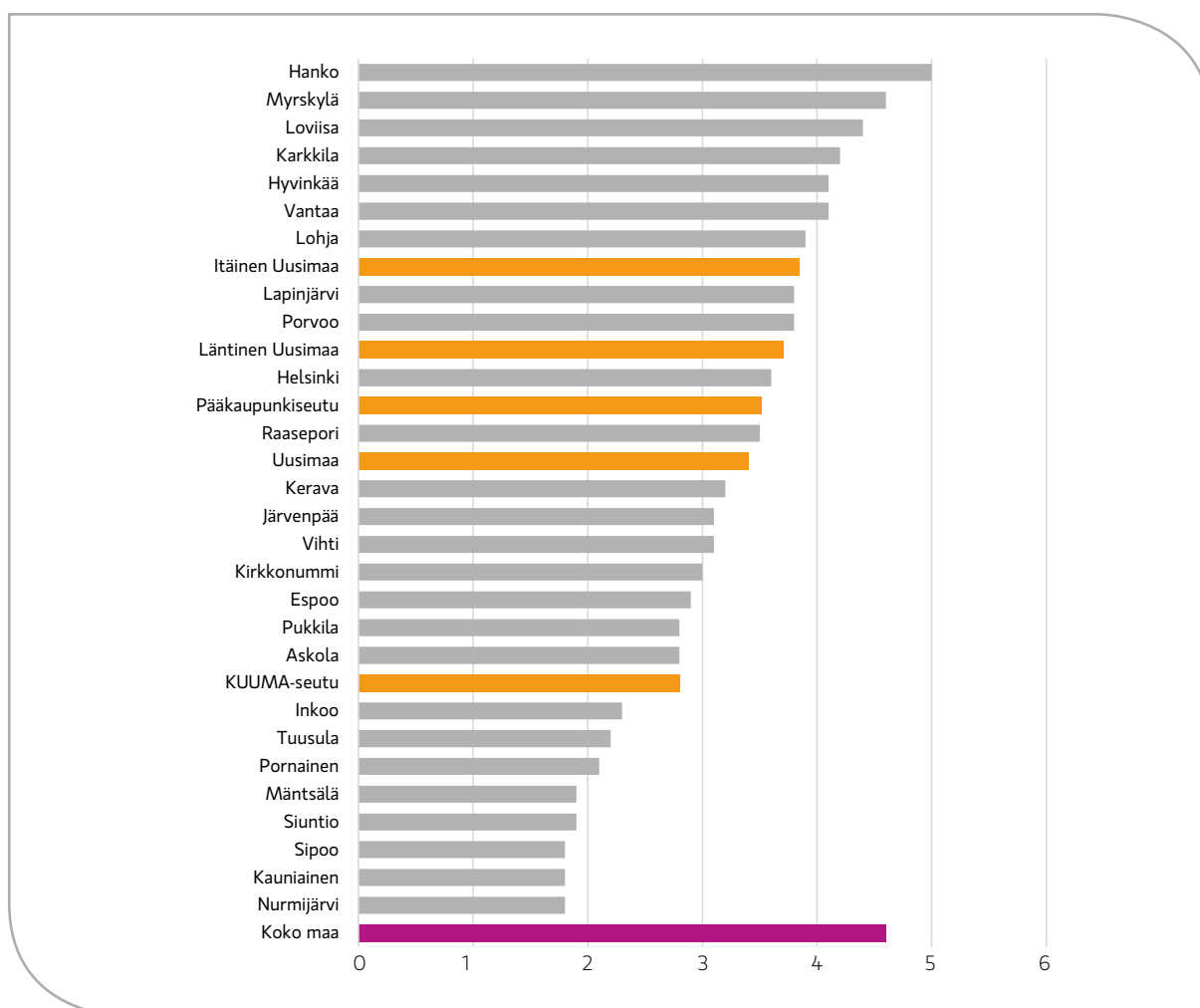
Pitkäaikaistyöttömyyden asemesta tai rinnalla voidaan tarkastella rakennetyöttömyyttä, eli vaikeasti työllistyviä ihmisiä.

Rakennetyöttömien ryhmään luetaan:

1. Pitkäaikaistyöttömät
2. Rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät

3. Työvoimapolitiiselta toimenpiteeltä työttömäksi jääneet
4. Työvoimapolitiiselta toimenpiteeltä toiselle työvoimapolitiiselle toimenpiteelle siirtyneet.

Kuvio 25. Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15–64-vuotiaista vuonna 2013 ⁶

⁶ Vaikeasti työllistyvien indikaattori on suhteutettu 15–64-vuotiaaseen väestöön, ei työvoimaan, kuten työttömien määrä suhteutetaan työttömyysastetta laskettaessa

Pitkäaikaistyöttömät-ryhmä sisältää kaikki vähintään vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana olleet henkilöt. Rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät puolestaan sisältää viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana olleet henkilöt, pois lukien edellä mainitut yhtäjaksoiset pitkäaikaistyöttömät.

Vaikeasti työllistyvät ovat siis työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä, ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaatavuus voivat olla syynä siihen, että työttömän ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus sekä terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä (SOTKANet).

Pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan katkaista tai estää työvoimapolitiittisin toimenpitein, kuten työllisyyskoulutuksella. Tällaiset toimenpiteet eivät välttämättä johda kohteena olevien ihmisten työllistymiseen, mutta ne niin sanotusti kaunistavat pitkäaikaistyöttömyyden tilastoja.

Uudenmaan 15–64-vuotiaista oli vuonna 2013 vaikeasti työllistettäviä eli rakennetyöttömiä 3,4 prosenttia. Koko maassa heitä oli 4,6 prosenttia. Vaikeasti työllistyvien osuus on korkea monissa niistä Uudenmaan kunnista, joissa jalostuselinkeinojen työpaikkaosuus on korkea (kuvio 10). Myrskylässä ja Vantaalla on myös paljon vaikeasti työllistyviä, mutta niissä jalostuselinkeinot eivät ole merkittävä työllistäjä. Sen sijaan kunnissa asuu suhteellisen paljon koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita nuoria. Sama toistuu Vantaan ja Myrskylän lisäksi Hangossa, Karkkilassa ja Mäntsälässä.

Kuitenkin Uudellamaalla on myös kuntia, joissa on suhteellisin paljon koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria, muttei korkeaa rakennetyöttömyyttä. Tilanne ei siten ole lainkaan yksiselitteinen, mutta on viitteitä siitä, että jalostuselinkeinojen korkea osuus ja nuorten koulutuksen ulkopuolelle jääminen lisäävät rakennetyöttömyyden riskiä.

NUORTEN ELI ALLE 25-VUOTIAIDEN TYÖTTÖMYYS

Huhtikuussa 2014 nuoria työttömiä oli Uudellamaalla 8 000 ja koko maassa 38 000. Koko maan nuorista työttömistä oli uusmaalaisia 21 prosenttia, kun kaikista työttömistä uusmaalaisia oli 25 prosenttia.

Nuorten työttömyys on lisääntynyt suhteellisesti paljon enemmän kuin kokonaistyöttömyys (kuvio 26). Kehitys on odotusten mukainen: kun työttömyys pahenee, se puraisee usein erityisesti työmarkkinoille tulevia nuoria ihmisiä.

Alueelliset erot nuorten työttömyyden kasvussa ovat selviä ja suuria. Käytettävissä olevalla tiedoilla voidaan pohtia vain yleisluoteisesti sitä, mitkä

tekijät aiheuttavat näin suuria eroja.

Syinä voivat olla:

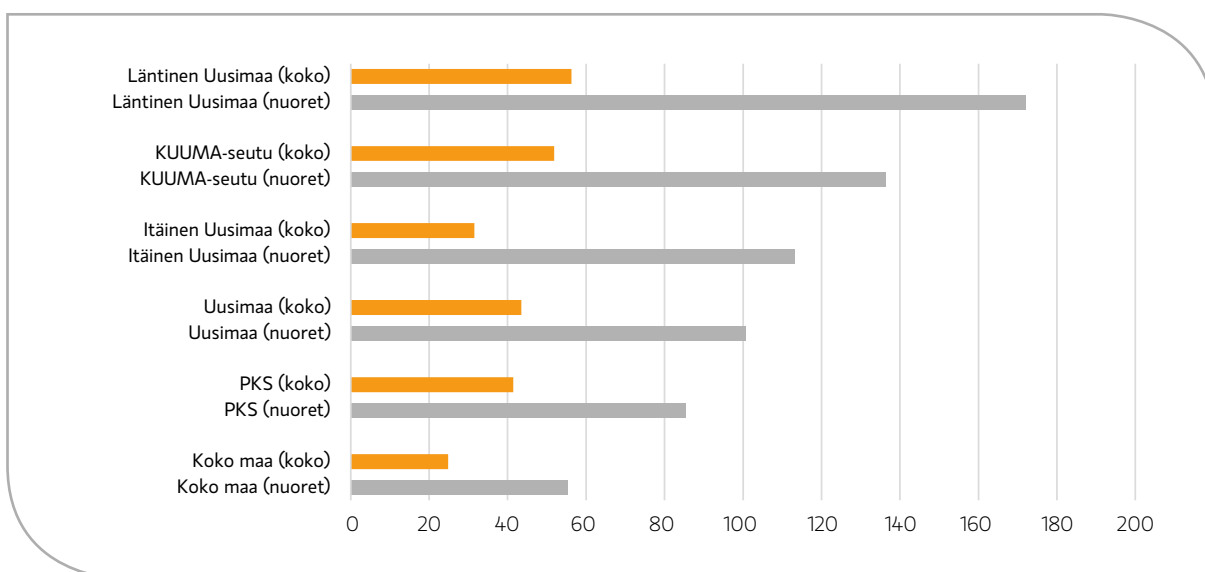
1. **Suuret nuorten työttömyyden lähtötasoerot eri alueiden välillä.**
2. **Opiskelupaikkojen sijoittuminen Uudellamaalla tai alueelliset erot opiskelevien nuorten määrissä.** Monet nuoret ovat opiskelijoita, jolloin he eivät kuulu työvoimaan. Nuorten ihmisten työvoimaan kuulumisessa voi olla selviä alueellisia eroja, jotka liittyvät tavalla tai toisella opiskeluun.
3. **Satunnaistekijöiden suuri vaikutus.** Nuoret muodostavat melko pienen osan koko

työvoimasta, jolloin satunnaistekijöiden vaikutus voi olla merkittävä syy alueellisiin eroihin.

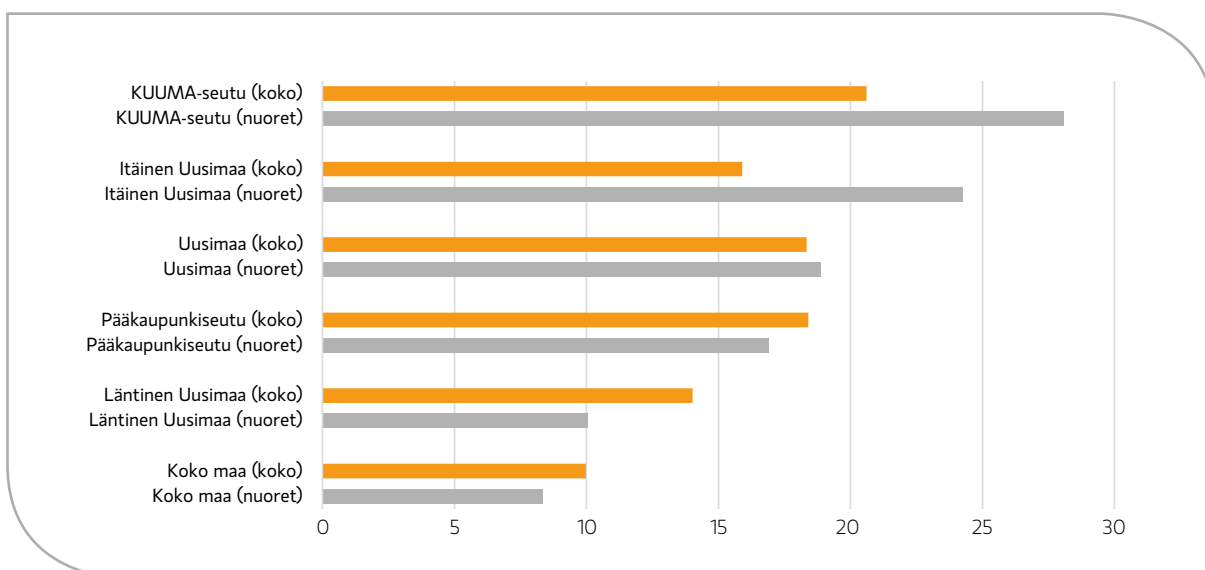
4. **Alueiden erilaiset toimialarakenteet.** Uudenmaan alueet poikkeavat toimialarakenteeltaan toisistaan. Jos alueella on paljon suhdanneherkkien toimialojen työpaikkoja, on laskusuhdanteessa erityisesti nuorten vaikea työllistyä.

Viimeisen vuoden aikana eli huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014 nuorten työttömyys on lisääntynyt Uudellamaalla jokseenkin yhtä paljon kuin koko työvoiman työttömyys. KUUMA-seudulla ja itäisellä Uudellamaalla nuorten työttömyys kasvoi suhteellisesti enemmän kuin koko työvoiman työttömyys. Pääkaupunkiseudulla ja läntisellä Uudellamaalla tilanne oli päinvastainen (kuvio 27).

Kuvio 26. Nuorten työttömien (nuoret) ja työttömien kokonaismäärän (koko) kasvu (%)
4/2006–4/2014

Kuvio 27. Nuorten työttömien (nuoret) ja työttömien kokonaismäärän (koko) kasvu (%)
4/2013–4/2014

TYÖTTÖMYYS KOULUTUSASTEITTAIN

Keskiasteen koulutuksen suorittaneet ovat suurin työmarkkinaryhmä Uudellamaalla ja koko maassa. Siten myös työttömistä suurella osalla on keskiasteen koulutus. Toisen merkittävän ryhmän muodostavat ylemmän perusasteen suorittaneet henkilöt. Pienimmän ryhmän puolestaan muodostavat tutkijakoulutuksen suorittaneet.

Työttömien määrä kolmessa kaikkein koulutetuimmassa ryhmässä on lisääntynyt enemmän kuin näitä ryhmiä vähemmän koulutetuissa ryhmissä. Kahden koulutetuimman ryhmän työttömyys kasvoi erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla (taulukko 1).

Tilanne ei kerro ainoastaan työttömien määrän kasvusta koulutusasteen mukaan, vaan myös työmarkkinoilla tapahtuneesta rakennemuutoksesta. Kun korkeasti koulutettuja ihmisiä on aiempaa enemmän, on vain luonnollista, että työttömien määrä kasvaa keskimääräistä enemmän korkeasti koulutettujen osalta.

Kuinka suurelta osin työvoiman rakenteen muutokset sitten selittävät eroja eri koulutusryhmien työttömyyden kasvussa? Asian selvittämiseksi ei valitettavasti ole käytettävissä kunnollista aineistoa, joka olisi samalla koulutusluokituksella ja samalta ajanjaksolta kuin taulukon 1 tiedot.

Työvoiman rakennemuutos koulutuksen suhteen ilmenee hyvin karkealla tasolla taulukosta 2. Siitä näkee, että ylemmän korkeakoulututkinnon / tutkijakoulutuksen suorittaneiden työssäkäyjöiden

määrä on lisääntynyt muita ryhmiä enemmän. Työelämässä on entistä vähemmän sellaisia ihmisiä, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa. Tällainen työvoiman rakennemuutos selittää osan työttömien määrän kasvueroista eri koulutusryhmissä (taulukko 1).

Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyys on kasvanut erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla (taulukko 1). Myös työllisen työvoiman eli työssäkäyvien ihmisten määrä kyseisessä ryhmässä kasvoi pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla suhteellisesti enemmän kuin pääkaupunkiseudulla tai koko maassa (taulukko 2).

Hyvin lyhyellä ajanjaksolla, kuten vuodessa, ihmisten koulutustaso voi muuttua vain vähän. Tämä tarkoittaa, että mikäli lyhyellä aikavälillä työttömien määrän kasvussa on selviä eroja koulutuksen mukaan, kyse on aidosta työttömyyden kasvuerosta.

Viimeisen vuoden aikana eli huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014 työttömien määrä on kasvanut selvästi keskimääräistä enemmän alemman korkeakouluasteen ja tutkijakoulutusasteen suorittaneilla. Perusasteen tutkinnon suorittaneilla työttömien määrän kasvu alitti keskimääräisen kasvun. Alemman perusasteen suorittaneiden työttömien määrä jopa pieneni hieman Uudellamaalla, ja melko selvästi koko maassa (taulukko 3).

Taulukko 1. Työttömien määrän muutos (%) koulutusasteen mukaan
4/2006–4/2014

	Pääkaupunki- seutu	Muu Uusimaa	Uusimaa	Koko maa
Alempi perusaste	– 44	– 39	– 42	– 47
Ylempi perusaste	26	58	35	27
Keskiaste	52	82	60	45
Alin korkea-aste	15	31	19	3
Alempi korkeakouluaste	100	110	102	91
Ylempi korkeakouluaste	104	161	111	106
Tutkijakoulutusaste	104	170	110	118
Koulutusaste tuntematon	184	313	198	227
Yhteensä	41	49	43	25

Taulukko 2. Työllisen työvoiman määrän muutos (%)

	Ajanjakso	PKS	Muu Uusimaa	Uusimaa	Koko maa
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa	2000–2006	– 18	– 18	– 18	– 21
	2006–2011	– 5	– 15	– 9	– 17
Keskiaste	2000–2006	7	14	9	10
	2006–2011	3	6	4	3
Alin korkea-aste / Alempi korkeakouluaste	2000–2006	3	14	6	8
	2006–2011	6	3	5	4
Ylempi korkeakouluaste / Tutkijakoulutusaste	2000–2006	19	35	22	25
	2006–2011	19	18	19	19
Yhteensä	2000–2006	3	7	4	4
	2006–2011	5	2	4	2

Taulukko 3. Työttömien määrän muutos (%) 4/2013– 4/2014

	Pääkaupunki- seutu	Muu Uusimaa	Uusimaa	Koko maa
Alempi perusaste	– 1	– 1	– 1	– 6
Ylempi perusaste	13	11	13	4
Keskiaste	21	23	22	13
Alin korkea-aste	19	24	21	9
Alempi korkeakouluaste	27	32	28	23
Ylempi korkeakouluaste	19	23	19	18
Tutkijakoulutusaste	35	35	35	30
Koulutusaste tuntematon	26	34	27	22
Yhteensä	18	18	18	10

TYÖTTÖMYYS AMMATTIRYHMITTÄIN

Terveystenhuollon ja sosiaalialojen työttömien määrä on kasvanut viime vuosina Uudellamaalla suhteellisesti enemmän kuin työttömien määrä keskimäärin (taulukko 4). On hyvin ilmeistä, että terveydenhuollon ja sosiaalialan keskimäärästä suurempi työttömyyden kasvu johtuu suurelta osin siitä, että työvoiman määrä ryhmässä on kasvanut keskimääräistä enemmän. Valitettavasti asiasta ei voi sanoa mitään varmaa, sillä aineistoa työvoiman rakenteellisesta muutoksesta ammattiryhmittäin ei ole saatavissa.

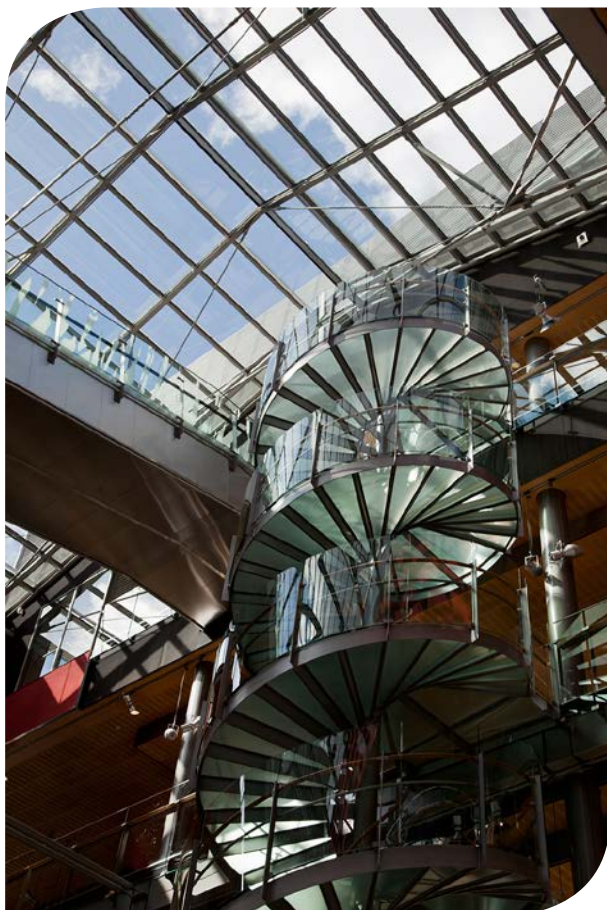
Kuitenkin viime vuoden aikana, eli huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014, terveydenhuollon ja sosiaalialan työttömien kasvuerot suhteessa kaikkiin muihin ammattiryhmiin on ollut varsin selvä (taulukko 5). Tämä viittaa

sihen, että terveydenhuollon ja sosiaalialan työttömyys on aidosti kasvanut keskimääräistä enemmän viimeisen vuoden aikana. Kyse ei siis enää ole pelkästään siitä, että terveydenhuolto ja sosiaaliala olisivat kasvavia työvoimaryhmiä. Osittain työttömyyden kasvua selittänee kuitenkin viime vuoden hyvä lähtötilanne, eli alojen matala työttömyys vuonna 2013.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolisella Uudellamaalla muun teollisuuden ja varastoalan työttömyys on kasvanut viime vuosina varsin paljon suhteessa koko maan tai pääkaupunkiseudun kehitykseen (taulukko 4). Viimeisen vuoden aikana tilanne on kuitenkin tasaantunut alueellisesti, erityisesti Uudenmaan sisällä (taulukko 5).

Taulukko 4. Työttömien määrän muutos (%) ammattiryhmän mukaan 4/2006–4/2014

	Pääkaupunkiseutu	Muu Uusimaa	Uusimaa	Koko maa
Tieteellinen, tekninen ja taiteellinen työ	45	59	48	43
Terveystenhuolto ja sosiaaliala	61	63	62	36
Hallinto- ja toimistotyö, it-alan työ	28	40	31	14
Kaupallinen työ	42	52	44	29
Maa- ja metsätaloustyö kalastusala	35	22	28	- 12
Kuljetus ja liikenne	27	43	32	25
Rakennus- ja kaivosala	54	54	54	42
Teollisuus: vaatetus, kone, puu, sähkö	21	54	34	27
Muu teollisuus ja varastoala	- 6	18	1	- 1
Palvelutyö	43	43	43	9
Muulla luokittelematon työ	78	68	76	38
Ammatit yhteensä	41	49	43	25

Taulukko 5. Työttömien määrän muutos (%) ammattiryhmän mukaan 4/2013–4/2014

	Pääkaupunki-seutu	Muu Uusimaa	Uusimaa	Koko maa
Tieteellinen, tekninen ja taiteellinen työ	20	27	21	16
Terveystieteiden ja sosiaali- ja terveysala	27	27	27	21
Hallinto- ja toimistotyö, IT-alan työ	19	23	20	11
Kaupallinen työ	22	21	21	15
Maa- ja metsätaloustyö kalastusala	12	3	8	1
Kuljetus ja liikenneala	20	18	19	12
Rakennus- ja kaivosala	22	11	18	8
Teollisuus: vaatetus, kone, puu, sähkö	16	15	15	6
Muu teollisuus ja varastoala	12	14	13	4
Palvelutyö	24	24	24	10
Muulla luokittelematon työ	12	13	12	6
Ammatit yhteensä	18	18	18	10

TYÖTTÖMYYS AMMATTINIMIKKEITTÄIN

Työttömyyden kasvun arviointia ammattinimikkeittäin koskee sama ongelma kuin koulutusryhmien kohdalla: käytettävissä ei ole tietoja työllisten määrästä ammattinimikkeittäin.

Työttömyyden kasvu on seuraavissa taulukoissa laskettuna kahdella tavalla: suhteellisena kasvuna (taulukko 6) ja absoluuttisena suhteellisena kasvuna (taulukko 7). Mahdollisen suuren satunnaisen

Taulukko 6. Työttömyyden määrän kasvu Uudellamaalla suhteellisesti ammattinimikkeittäin 4/2006–4/2014 Uudellamaalla, kun työttömiä vähintään 200 huhtikuussa 2014

	Työttömät Huhtikuu 2014	Työttömyyden kasvu	
		lkm	%
Maahanmuuttajakoulutus	1 082	803	288
Opiskelijat	364	238	189
Talonrakennustyöntekijät	1 333	866	185
Muu talonrakennustyö	232	149	180
Tietotekniikkapäälliköt	632	384	155
Henkilöstöhallinto	269	146	119
Yliopiston ja korkeakoulun opettajat	216	117	118
Myyntityötä johtavat	1 498	784	110
Vartijat	310	161	108
Muut teknisten alojen insin. ja tekn.	437	221	102
Perushoit., lääkintävahtim., lähihoit.	615	304	98
Sosiaalialan hoitajat, henk. koht. avus	809	390	93
Lastenhoitajat, päivähoito	469	226	93
Vastavalmistuneet	266	126	90
Ammattinvaihtajat	1 157	537	87
Suunnittelijat	1 878	814	77
Humanist. ja luonnontiet. alan tutkijat	241	104	76
Kuvataiteilijat	990	426	76
Elektr. autom. ja tietotekn. ins., tekn	869	368	73
Valokuvaajat ja elokuvaajat	320	135	73
Ohjaajat ja näyttämöestartit	484	202	72
Kirvesmiehet	784	311	66
Ammattitaidoton tai ei ilmoitt. ammatt	11 620	4 563	65
Linja- ja henkilöautonkuljettajat	736	286	64
Matkatoimistovirkailijat	238	91	62
Kokit, keittäjät ja kylmäköt	1 129	425	60
Rakennusmaalarit	779	277	55
Siivoojat	1 650	569	53
Yrittäjät	548	187	52
Yhteiskunnallisen alan tutkijat	602	204	51
Ammatit yhteensä	77 366	23 442	43

kasvun eliminoimiseksi suhteellinen kasvu koskee vain niitä ammattinimikkeitä, joiden edustajia oli työttöminä vähintään 200 henkeä huhtikuussa 2014 (taulukko 6). Absoluuttinen kasvu on puolestaan rajoitettu niihin ammattinimikkeisiin, joissa suhteellinen kasvu oli vähintään keskitasoa eli 43 prosenttia huhtikuusta 2006 huhtikuuhun 2014.

Koska työllisen työvoiman kehitystä ei tiedetä ammateittain, on työttömyyskehityksen tulkinnassa syytä olla varovainen. Selvää on kuitenkin, että

eräissä ammateissa aito työttömyys on kasvanut merkittävästi. Näitä ovat esimerkiksi talonrakentamiseen liittyvät ammatit ja maahanmuuttajien kouluttajat. Eräiden korkeasti koulutettujen työttömien suhteellinen määrä puolestaan on kasvanut varsin paljon. Tämä on vähintään heikko signaali työttömyyden rakenteellisesta muutoksesta: korkeakoulutus ei enää ole yhtä hyvä vakuutus työttömyyttä vastaan kuin aiemmin.

Taulukko 7. Työttömyyden määrän kasvu absoluuttisesti suurinta Uudellamaalla ammattinimikkeittäin 4/2006–4/2014, kasvu vähintään 43 prosenttia

	Työttömät Huhtikuu 2014	Työttömyyden kasvu	
		lkm	%
Ammattitaidoton tai ei ilmoitt. ammatt	11 620	4 563	65
Talonrakennustyöntekijät	1 333	866	185
Suunnittelijat	1 878	814	77
Myyjät	2 653	803	43
Maahanmuuttajakoulutus	1 082	803	288
Myyntityötä johtavat	1 498	784	110
Siivoojat	1 650	569	53
Ammatinvaihtajat	1 157	537	87
Kuvataiteilijat	990	426	76
Kokit, keittäjät ja kylmäköt	1 129	425	60
Sosiaalialan hoitajat, henk. koht. avus	809	390	93
Tietotekniikkapäälliköt	632	384	155
Elektr. autom. ja tietotekn. ins., tekn	869	368	73
Keittiö- ja ravintolatyöntekijät	1 078	358	50
Kirvesmiehet	784	311	66
Perushoit., lääkintävahtim., lähihoit.	615	304	98
Linja- ja henkilöautonkuljettajat	736	286	64
Rakennusmaalarit	779	277	55
Opiskelijat	364	238	189
Lastenhoitajat, päivähoito	469	226	93
Muut teknisten alojen insin. ja tekn.	437	221	102
Yhteiskunnallisen alan tutkijat	602	204	51
Ohjaajat ja näyttämöemestarit	484	202	72
Mainonta- ja markkinointialan päällik.	638	199	45
Yrittäjät	548	187	52
Kampaajat ja kauneudenhoitajat	590	177	43
Vartijat	310	161	108
Muu talonrakennustyö	232	149	180
Henkilöstöhallinto	269	146	119
Valokuvaajat ja elokuvaajat	320	135	73
Ammatit yhteensä	77 366	23 442	43

YHTEENVETO

Työpaikat

Suomen taloudellinen toiminta keskittyy Uudellamaalle. Työpaikkoja Uudellamaalla on 785 000, mikä on kolmannes maamme työpaikoista. Koko Suomen väestöstä Uudellamaalla asuu vähän alle 30 prosenttia. Uudellamaalla käy maakunnan ulkopuolelta töissä lähes 50 000 ihmistä. Uusmaalaisista puolestaan käy töissä maakunnan ulkopuolella lähes 20 000.

Uudenmaan työpaikoista vajaat 80 prosenttia on pääkaupunkiseudulla ja reilu 20 prosenttia muualla Uudellamaalla. Helsinki on ehdottomasti suurin työpaikkakeskittymä, siellä sijaitsee lähes puolet Uudenmaan työpaikoista. Helsingin työpaikkaomavaraisuus onkin yli 130 prosenttia. Helsingin lisäksi työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 prosenttia Hangossa ja Vantaalla.

Uusimaa kuten koko Suomikin on palveluvaltainen yhteiskunta. Uudellamaalla vain Askolassa palvelujen osuus työpaikoista on alle 50 prosenttia. Koko maakunnassa palvelujen osuus työpaikoista on 82 prosenttia ja koko Suomessa 73 prosenttia.

Työpaikka- tai elinkeinorakenteeltaan Uusimaa ei ole yhtenäinen alue. KUUMA-seudulla eli keskisellä Uudellamaalla, itäisellä Uudellamaalla ja läntisellä Uudellamaalla jalostuselinkeinojen osuus on selvästi suurempi kuin koko Suomessa keskimäärin. Karkkilan ja Hangon työpaikoista yli 40 prosenttia kuluu jalostuselinkeinoihin. Suurimmat jalostuselinkeinot ovat teollisuus ja rakentaminen.

Uudenmaan työpaikoista alkutuotannossa on alle prosentti. Koko maassakin osuus on vain kolme ja puoli prosenttia. Lähellä koko maan tasoa ovat itäinen ja läntinen Uusimaa. Lapinjärven ja Myrskylän työpaikoista yli 20 prosenttia on alkutuotannossa. Alkutuotantoon kuuluvat maa- ja metsätalous sekä kalastus.

Työvoima, työllisyys

Uudenmaan väkiluku on ollut pitkään kasvussa. Sen myötä on kasvanut myös työikäisen väestön määrä. Työikäisiä uusmaalaisia on noin miljoona.

Vuonna 1987 heitä oli 800 000. Siten neljännesvuosisadassa työikäisen väestön määrä on kasvanut neljänneksen.

Työikäisestä väestöstä kuluu työvoimaan noin 80 prosenttia. Tyypillisiä työvoimaan kuulumattomia työikäisiä ihmisiä ovat opiskelijat ja kotiäidit. Huonoina työllisyyskausina työvoima joustaa niin, että työvoimaosuus laskee. Uudellamaalla työvoimaosuus on korkein KUUMA-seudulla ja alhaisin pääkaupunkiseudulla: Uudenmaan kaikilla alueilla työvoimaosuus on korkeampi kuin koko maassa.

Työvoimaosuus on kehittynyt Uudellamaalla pitkällä aikavälillä (vuosina 1987–2012) parhaiten pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvilla naisilla ja huonointen pääkaupunkiseudulla asuvilla miehillä. Sama koskee työllisyysastetta. Vuonna 2012 Uudenmaan työllisyysaste ylitti koko maan tason neljällä ja puolella prosenttiyksiköllä. Työllisyysasteella tarkoitetaan työllisten prosenttiosuutta saman ikäisestä väestöstä.

Työttömyys

Suomessa ja Uudellamaalla työttömyys oli varsin vähäistä 1980-luvun lopussa. Sitä seurasi 1990-luvun alun lama, jonka aikana työttömyys kasvoi rajusti. Pahimmillaan työttömyys oli kaikkialla vuonna 1993. Eräissä Uudenmaan kunnissa työttömyysaste ylitti 20 prosenttia. Tämän jälkeen työttömyys väheni trendinomaisesti vuoteen 2007 asti. Silti Suomessa ja Uudellamaalla 2000-luvun alhaisinkin työttömyysaste jäi noin neljä prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin vuoden 1989 työttömyysaste.

Syksyn 2008 finanssikriisin myötä työttömyys kääntyi kaikkialla selvään kasvuun vuonna 2009. Viimeisten tietojen eli huhtikuun 2014 mukaan kolmen Uudenmaan kunnan eli Myrskylän, Hangon ja Karkkilan työttömyysaste ylitti koko maan tason. Suurista kaupungeista Helsingin ja Vantaan työttömyysaste oli melko korkea, yli 10 prosenttia. Suuren kokonsa takia Helsinki ja Vantaa vaikuttavat merkittävästi koko Uudenmaan

työttömyysasteeseen, joka oli 9,4 prosenttia huhtikuussa 2014 koko maan arvon ollessa 11,7 prosenttia.

Huhtikuussa 2014 Uudellamaalla oli 77 000 työtöntä ja koko maassa 307 000. Siten noin neljännes maamme työttömistä oli uusmaalaisia. Huhtikuusta 2006 huhtikuuhun 2014 työttömien määrä kasvoi Uudellamaalla 43 prosenttia, ja koko maassa 25 prosenttia. Osa kasvuerosta johtuu siitä, että työvoiman määrä on kasvanut Uudellamaalla koko maata enemmän.

Huhtikuusta 2013 huhtikuuhun 2014 työttömien määrä kasvoi Uudellamaalla 18 prosenttia, ja koko maassa 10 prosenttia. Työttömyys on siis kasvanut selvästi enemmän Uudellamaalla kuin koko maassa.

Uudenmaan 15–64-vuotiaista oli vuonna 2013 vaikeasti työllistettäviä eli rakennetyöttömiä 3,4 prosenttia. Koko maassa heitä oli 4,6 prosenttia. Rakennetyöttömyyden riskiä näyttäisi nostavan kunnan jalostuselinkeinovaltaisuus ja nuorten

jääminen koulutuksen ulkopuolelle. Kuitenkin Uudellamaalla on myös kuntia, joissa on suhteellisin paljon koulutuksen ulkopuolelle jääneitä nuoria, muttei korkeaa rakennetyöttömyyttä.

Korkeasti koulutettujen ihmisten työttömyys on kasvanut enemmän kuin vähemmän koulutettujen. Puutteellisten tilastotietojen asiasta ei voi sanoa mitään kovin täsmällistä, mutta ilmiö on osittain seurausta siitä, että työvoimasta entistä suurempi osa on korkeasti koulutettuja ihmisiä.

Nuorten työttömyys on lisääntynyt Uudellamaalla suhteellisesti paljon enemmän kuin kokonaistyöttömyys vuosina 2006–2014. Kun työttömyys pahenee, se puraisee usein erityisesti työmarkkinoille tulevia nuoria ihmisiä.

Huhtikuussa 2014 nuoria eli alle 25 vuotiaita työttömiä oli Uudellamaalla 8 000 ja koko maassa 38 000. Koko maan nuorista työttömistä oli uusmaalaisia 21 prosenttia, kun kaikista työttömistä uusmaalaisia oli 25 prosenttia.

LÄHTEET

SOTKANet – tietokanta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Työnvälitystilasto huhtikuu 2006–2014, työ- ja elinkeinoministeriö.

Työssäkäyntitilasto 1987–2011, Tilastokeskus.

Työvoimatutkimus 1987–2012, Tilastokeskus.

Uudenmaan ELY-keskus, Jouni Nupposen tuottamat tiedot työttömistä ammateittain ja ammattiryhmittäin, perustuen työ- ja elinkeinoministeriön tietokantatietoihin.

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Uusimaa Regional Council // Helsinki-Uusimaa Region

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi